

{Logo uczelni}

**Ocena
programowa
Profil ogólnoakademicki**

Raport Samooceny kierunku Archeologia¹

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:
Uniwersytet Szczeciński, Al. Papieża Jana Pawła II 22a, 70-453 Szczecin

---

¹ Raport dostępny na stronie: <https://hum.usz.edu.pl/ksztalcenie/raporty-samooceny/>

Nazwa ocenianego kierunku studiów: archeologia

1. Poziom/y studiów: studia I i II stopnia
2. Forma/y studiów: stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek: archeologia

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
archeologia I stopnia	180	100
archeologia II stopnia	120	100

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Wszystkie programy studiów od roku 2019 znajdują się BIPie Uniwersytetu Szczecińskiego:
<https://bip.usz.edu.pl/artykuly/507/programy-studiow>

Rocznik, od którego obowiązuje: 2024/2025

Dyscyplina wiodąca: archeologia

Nazwa kierunku: archeologia

Stopień: studia I stopnia

Profil kształcenia: ogólnoakademicki

Forma studiów: stacjonarne

Liczba semestrów: studia stacjonarne - 6

Liczba punktów ECTS do ukończenia studiów: 180

Nazwa kierunku studiów	archeologia
Dyscyplina/y do której/ych został przyporządkowany kierunek studiów	archeologia
Dyscyplina wiodąca, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się	archeologia
Poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki

Symbol efektów uczenia się	Opis zakładanych efektów uczenia się Absolwent studiów <i>pierwszego stopnia</i>	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK poziom 6*
WIEDZA		
K_W01	zna i rozumie podstawy ogólne i terminologię fachową z zakresu definicji archeologii i historii	P6S_WG
K_W02	zna podstawową problematykę badawczą dotyczącą różnych epok archeologicznych i historycznych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Europy Środkowej	P6S_WG
K_W03	zna podstawowe programy komputerowe, które mogą być zastosowane dla potrzeb archeologii	P6S_WG
K_W04	posiada wiedzę na temat najważniejszych zabytków archeologicznych w Polsce	P6S_WG
K_W05	posiada wiedzę teoretyczną na temat metod wykopaliskowych	P6S_WG
K_W06	posiada wiedzę na temat metod dokumentacji i statystyki	P6S_WG
K_W07	zna podstawowe techniki konserwacji zabytków	P6S_WG
K_W08	zna historię najważniejszych odkryć i badań archeologicznych	P6S_WG
K_W09	posiada wiedzę z zakresu podstaw historii sztuki	P6S_WG
K_W10	posiada wiedzę z zakresu obowiązujących norm prawnych dotyczących ochrony dziedzictwa na terenie Polski i Unii Europejskiej oraz zna instytucje zajmujące się tym	P6S_WK
K_W11	zna i rozumie prawo z zakresu ochrony własności intelektualnej	P6S_WK
K_W12	zna ekonomiczne uwarunkowania zawodu archeologa w tym podstawowe zasady tworzenia różnych form przedsiębiorczości, szczególnie związanej z wykonywaną działalnością	P6S_WK
UMIĘJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi stosować podstawowe terminy z zakresu archeologii	P6S_UW

K_U02	umie klasyfikować źródła archeologiczne w zakresie podstaw chronologii	P6S_UW
K_U03	potrafi krytycznie analizować źródła, teksty naukowe oraz inną dokumentację wykorzystując ją w trakcie badań archeologicznych	P6S_UW
K_U04	potrafi interpretować, wdrażać i wykorzystywać przepisy dotyczące ochrony dziedzictwa archeologicznego na terenie Polski i Unii Europejskiej	P6S_UW
K_U05	potrafi efektywnie wykorzystywać zdobytą wiedzę w tworzeniu własnych prezentacji multimedialnych dotyczących najważniejszych zabytków archeologicznych	P6S_UW
K_U06	umie w logiczny sposób przedstawić swój punkt widzenia zadanego problemu oraz stosować specjalistyczną terminologię w komunikowaniu się z przedstawicielami innych dyscyplin	P6S_UK, P6S_UW
K_U07	potrafi stosować narzędzia badawcze z zakresu innych nauk wykorzystywanych na gruncie archeologii	P6S_UW
K_U08	potrafi brać udział w debacie, szanować opinie innych stawiać i bronić własnych tez, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki dotyczącej początków Państwa Polskiego i zmian kulturowych w poszczególnych okresach i epokach	P6S_UK
K_U09	potrafi porozumieć się oraz czytać teksty ze zrozumieniem w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6S_UK
K_U10	potrafi korzystać ze specjalistycznego sprzętu wykopaliskowego, organizując pracę w zespole	P6S_UO, P6S_UW
K_U11	umie zaplanować i przeprowadzić podstawowe zabiegi konserwacji zabytków współdziałając z innymi osobami w stworzonych zespołach interdyscyplinarnych	P6S_UO
K_U12	potrafi zaplanować własny rozwój naukowy, rozumiejąc potrzebę ustawicznego pogłębiania wiedzy wobec zmieniających się norm prawnych i	P6S_UU

	nowych odkryć w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego	
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	odnosi się krytycznie do własnej wiedzy oraz do odkryć archeologicznych prezentowanych w różnych mediach masowych	P6S_KK
K_K02	jest świadomy różnorodności źródeł archeologicznych oraz zdaje sobie sprawę z różnych możliwości ich wykorzystania w ramach ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego oraz konieczności zasięgania opinii specjalistów z innych dyscyplin	P6S_KK
K_K03	jest gotów do dostrzegania różnorodnych dróg rozwoju kulturowego i społecznego w pradziejach i historii Europy, pozwalających dzięki podejściu komparatystycznemu na lepsze rozwiązywanie problemów badawczych	P6S_KK
K_K04	jest gotów do popularyzowania wiedzy o dziedzictwie archeologicznym	P6S_KO
K_K05	jest gotów do działania w sposób przedsiębiorczy uwzględniając interdyscyplinarny charakter opieki nad zachowaniem dziedzictwa archeologicznego	P6S_KO
K_K06	jest gotów do podejmowania działań na rzecz społeczeństwa uwzględniających ochronę dziedzictwa archeologicznego przed zniszczeniem	P6S_KO
K_K07	jest gotów do przestrzegania etyki zawodowej w trakcie prowadzenia badań wykopaliskowych	P6S_KR
K_K08	dba i szanuje dorobek naukowy i tradycje badawcze z zakresu archeologii minionych epok	P6S_KR

Dyscyplina wiodąca: archeologia

Nazwa kierunku: archeologia

Stopień: studia II stopnia

Profil kształcenia: ogólnoakademicki

Forma studiów: stacjonarne

Liczba semestrów: studia stacjonarne - 4

Liczba punktów ECTS do ukończenia studiów: 120

Nazwa kierunku studiów	archeologia	
Dyscyplina/y do której/ych został przyporządkowany kierunek studiów	archeologia	
Dyscyplina wiodąca, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się	archeologia	
Poziom kształcenia	studia drugiego stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Symbol efektów uczenia się	Opis zakładanych efektów uczenia się <i>Absolwent studiów drugiego stopnia</i>	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK poziom 7*
WIEDZA		
K_W01	zna zaawansowane definicje z zakresu metodologii archeologii i historii	P7S_WG
K_W02	zna zaawansowane programy komputerowe, które mogą być zastosowane dla potrzeb archeologii	P7S_WG
K_W03	posiada pogłębioną wiedzę na temat najważniejszych zabytków archeologicznych w Polsce	P7S_WG
K_W04	zna poszerzone zagadnienia archeologii epoki kamienia i początków epoki brązu dotyczące zabytków kamiennych	P7S_WG
K_W05	posiada zaawansowaną wiedzę na temat metod wykopaliskowych	P7S_WG
K_W06	posiada poszerzoną wiedzę z zakresu poszczególnych epok archeologicznych na obszarze Europy Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wokółbałtyckiego	P7S_WG
K_W07	zna historię najważniejszych odkryć i badań archeologicznych w kontekście ich znaczenia rynkowego	P7S_WG, P7S_WK
K_W08	zna zaawansowane techniki konserwacji zabytków in situ	P7S_WG
K_W09	rozumie powiązania między rozwojem kulturowym i cywilizacyjnym a postępowaniem gospodarczym, społecznym i politycznym	P7S_WK
K_W10	zna i rozumie zasady ochrony własności intelektualnej oraz konieczność przestrzegania norm etycznych w pracy archeologa	P7S_WK
K_W11	posiada zaawansowaną wiedzę z zakresu obowiązujących norm prawnych dotyczących ochrony dziedzictwa na terenie Unii Europejskiej	P7S_WK
K_W12	zna i rozumie główne tendencje rozwojowe w archeologii i historii starożytnej oraz wczesnośredniowiecznej	P7S_WG

K_W13	zna zasady funkcjonowania różnych form przedsiębiorczości, w tym szczególnie zajmujących się dziedzictwem archeologicznym	P7S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	umie stosować zaawansowane terminy z zakresu archeologii oraz specjalistyczną terminologię	P7S_UK, P7S_UW
K_U02	umie klasyfikować źródła archeologiczne w zaawansowany sposób	P7S_UW
K_U03	umie korzystać z rozszerzonego pakietu programów multimedialnych	P7S_UW
K_U04	umie odnieść się krytycznie do tekstów naukowych pod względem zastosowanej wykładni nurtów teoretycznych	P7S_UW
K_U05	potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców	P7S_UK
K_U06	potrafi korzystać ze specjalistycznego, zaawansowanego technicznie, sprzętu wykopaliskowego	P7S_UW
K_U07	potrafi wykonać różnorodną dokumentację, w zaawansowanej formie, w trakcie badań archeologicznych	P7S_UW
K_U08	potrafi stosować zaawansowane narzędzia badawcze z zakresu innych nauk na gruncie archeologii	P7S_UW
K_U09	umie przeprowadzić zaawansowane zabiegi konserwacji zabytków in situ	P7S_UW
K_U10	potrafi posługiwać się językiem obcym nowożytnym zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P7S_UK
K_U11	potrafi prowadzić rozważania i debaty nad podstawowymi problemami jak istnienie, poznanie, wartości w oparciu o przykłady z zakresu dziedzictwa kulturowego	P7S_UK
K_U12	jest przygotowany do współpracy w grupie przy realizowaniu zadań oraz rozwiązywaniu teoretycznych problemów badawczych, a także przejmowania inicjatywy w grupie i odgrywania w niej wiodącej roli	P7S_UO
K_U13	potrafi samodzielnie planować ustawiczne pogłębianie wiedzy odnośnie zmieniających się norm prawnych dotyczących dziedzictwa archeologicznego i ukierunkowywania innych w zakresie ich przestrzegania	P7S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	wykazuje gotowość do działania na rzecz interesu publicznego wykorzystując dziedzictwo archeologiczne jako narzędzie marketingowe	P7S_KO
K_K02	jest gotowy do korzystania z różnorodności źródeł archeologicznych w celu pogłębiania ich ochrony i działania na rzecz rozwoju popularyzacji dziedzictwa kulturowego	P7S_KO
K_K03	rozumie znaczenie ochrony dziedzictwa archeologicznego przed zniszczeniem i prawne tego konsekwencje	P7S_KO

K_K04	jest gotowy krytycznie odnosić się do odkryć archeologicznych prezentowanych w różnych mediach masowych	P7S_KK
K_K05	rozumie znaczenie wiedzy i potrzebę prowadzenia pogłębionych badań interdyscyplinarnych oraz zasięgnięcia opinii specjalistów reprezentujących inne dyscypliny przy rozwiązywaniu problemów badawczych	P7S_KK
K_K06	ma pogłębioną wrażliwość odnośnie pełnionej roli zawodowej na gruncie przestrzegania etyki zawodu archeologa oraz rozwoju własnego dorobku zawodowego z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb i oczekiwań społecznych	P7S_KR

OBJAŚNIENIA

Symbole oznaczają:

na pierwszym miejscu umieszczony jest kierunkowy efekt uczenia się na drugim miejscu podkreślnik (_)

na trzecim miejscu, po podkreślniku, kategoria wiedzy (W), umiejętności (U) lub kompetencji społecznych (K) na czwartym i piątym miejscu nr efektu uczenia się

*-wpisać właściwy poziom, czyli 6 dla studiów pierwszego stopnia lub 7 dla studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich

** -wpisać właściwy poziom kształcenia: pierwszy lub drugi stopień lub jednolite studia magisterskie W kolumnie odniesienia do charakterystyk drugiego stopnia należy wpisać Kod składnika opisu zaczerpnięty z właściwego rozporządzenia MNiSW

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Marta Chmiel-Chrzanowska	dr, koordynator zespołu przygotowującego raport
Katarzyna Ślusarska	dr, koordynator zespołu kierunkowego na Archeologii
Marcin Majewski	prof. US dr hab., kierownik Katedry Archeologii
Agnieszka Matuszewska	dr
Katarzyna Harabasz	dr
Grzegorz Kiarszys	prof. US dr hab.

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów _____ 2

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim _____ 11

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się ____ 11

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1: _____ 15

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się _____ 15

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie _____ 23

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry _____ 27

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie _____ 31

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku _____ 35

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku _____ 37

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia _____ 40

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach _____ 43

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów _____ 45

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów _____ 47

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów _____ 50

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku[1] _____ 50

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Szczeciński został utworzony na mocy ustawy sejmowej z lipca 1984 roku z połączenia Wydziału Inżynieryjno-Ekonomicznego Transportu Politechniki Szczecińskiej oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Swoją działalność rozpoczął w roku akademickim 1985/1986 i obecnie jest największą uczelnią wyższą na Pomorzu Zachodnim. Ma istotne znaczenie społeczne, gospodarcze i kulturotwórcze w mieście i regionie.

Misją nadrzędną Uniwersytetu Szczecińskiego jest prowadzenie niezależnej i stojącej na wysokim poziomie działalności badawczej oraz dydaktycznej, przy uwzględnieniu ścisłych powiązań między tymi dwoma obszarami, zachowaniu autonomii szkoły wyższej oraz wolności w podejmowaniu badań naukowych i doborze treści kształcenia.

W strukturze organizacyjnej Uniwersytetu funkcjonuje siedem wydziałów odpowiedzialnych za działalność dydaktyczną (w tym Wydział Humanistyczny), w ramach którego prowadzony jest oceniany kierunek archeologia) oraz osiemnaście instytutów koncentrujących się na działalności badawczej (w tym Instytut Historyczny, w ramach którego funkcjonuje Katedra Archeologii), oraz szkoła doktorska (jako jednostka organizująca i prowadząca kształcenie doktorantów oraz współdziałająca w zapewnianiu ich rozwoju naukowego). Wyniki ewaluacji potwierdziły wysoki potencjał naukowy Uniwersytetu, o czym świadczy otrzymanie kategorii naukowej co najmniej B+ w każdej z prowadzonych dyscyplin.

Uniwersytet Szczeciński zatrudnia obecnie 1048 nauczycieli akademickich oraz 897 pracowników niebędących nauczycielami akademickimi (stan na dzień 18 listopada 2024 roku). Uczelnia prowadzi 88 kierunków studiów (w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), na których kształci 11 873 studentów (stan na dzień 31.10.2024 r.). Oferta dydaktyczna jest stale poszerzana o nowe kierunki studiów odpowiadające na potrzeby współczesnego rynku pracy oraz studia podyplomowe i inne formy kształcenia.

Instytut Historyczny, w ramach którego znajduje się kierunek *archeologia* w ostatniej ocenie parametrycznej uzyskał kategorię A+. Instytutem kieruje prof. US dr hab. Agnieszka Szudarek, funkcję wicedyrektora ds. kształcenia sprawuje dr Tomasz Ślepowroński, natomiast wicedyrektorem ds. współpracy międzynarodowej i promocji jest prof. US dr hab. Pierre Weber.

W 2004 roku w ówczesnym Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych powstał Zakład Archeologii. Wtedy rozpoczęto kształcenie na specjalizacji *archeologia pomorska* w ramach kierunku studiów *historia*. Od 2009 roku rozpoczęto natomiast kształcenie na kierunku *archeologia*. W 2013 roku Zakład Archeologii przekształcony został w Katedrę Archeologii. Obecnie katedra kształci studentów na I i II stopniu. Trwają także prace nad zatrudnieniem kolejnych pracowników, co w przyszłości pozwoli na uzyskiwanie uprawnień do przyznawania stopnia doktora w dyscyplinie archeologia.

W Instytucie Historycznym badania realizowane są w ramach 14 interdyscyplinarnych zespołów badawczych. Naukowcy z Katedry Archeologii wchodzi w skład zespołu Katedry Archeologii, Zespołu ds. badań nad dziejami Pomorza, Pracowni interdyscyplinarnych badań nad chrztem Pomorza i jego dziedzictwem historyczno-kulturowym, Zespołu badań nad dawną kartografią.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja kształcenia na kierunku *archeologia* (studia I i II stopnia) na Uniwersytecie Szczecińskim jest zgodna z aktualnymi przepisami prawa oraz wewnętrznymi regulacjami uczelni, takimi jak Statut US (zał. 1.1) oraz Regulamin studiów (zał. 1.2). Kierunek wpisuje się również w Strategię Rozwoju Uniwersytetu Szczecińskiego na lata 2019-2028 (zał. 1.3), której priorytetami są prowadzenie niezależnych badań naukowych o wysokiej jakości, działalność dydaktyczna, ochrona dziedzictwa kulturowego Polski i Europy oraz wspieranie tożsamości regionalnej Pomorza Zachodniego.

Program studiów zapewnia studentom wysokiej jakości edukację prowadzoną przez wykwalifikowaną kadre, która realizuje badania indywidualne i zespołowe, aktywnie uczestniczy w życiu naukowym w kraju i za granicą oraz angażuje się w popularyzację wiedzy i animację życia naukowego i kulturalnego. Studenci zdobywają wszechstronną wiedzę archeologiczną (obejmującą m.in. archeologię poszczególnych okresów chronologicznych, archeologię śmierci, archeologię środowiska) oraz umiejętności praktyczne w zakresie nowoczesnych metod analitycznych, metod prospekcji terenowej i dokumentacyjnych, takich jak techniki GIS, teledetekcja archeologiczna i modelowanie. Program ten, wspierany naukami przyrodniczymi, ścisłymi i społecznymi, przygotowuje absolwentów do pracy w firmach archeologicznych, muzeach oraz instytucjach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Od kandydatów oczekuje się zainteresowania tematyką archeologiczną i gotowości do zgłębiania jej w sposób pozwalający na prowadzenie własnych badań lub działalności zawodowej. Absolwenci dysponują kompetencjami umożliwiającymi profesjonalne podejście do złożoności współczesnej archeologii oraz wykazują odpowiedzialność za ochronę dziedzictwa kulturowego i wrażliwość na różnorodność kulturową.

Koncepcja kształcenia na kierunku *archeologia* zakłada zróżnicowanie oferty między studiami pierwszego a drugiego stopnia. Studia pierwszego stopnia mają na celu przekazanie studentom szerokiej wiedzy o dawnych społecznościach oraz ich dziedzictwie kulturowym, z uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla archeologii Pomorza, Polski i Europy Środkowej. Dzięki temu absolwenci rozumieją kluczowe procesy historyczne, społeczne i kulturowe, co pozwala im lepiej interpretować zjawiska i problemy związane z ochroną dziedzictwa archeologicznego. Studia drugiego stopnia umożliwiają natomiast pogłębienie wiedzy zdobytej na poziomie zaawansowanym oraz poszerzenie umiejętności i kompetencji, szczególnie w zakresie nowoczesnych metod badawczych i technologii stosowanych w archeologii oraz kompetencji z zakresu ochrony i promocji dziedzictwa, co jest szczególnie istotne ze względu na dużą rolę archeologii w kształtowaniu tożsamości na poziomie lokalnym i ponadregionalnym oraz postaw społecznej odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Wśród nadrzędnych celów kształcenia na kierunku *archeologia* można wskazać przygotowanie absolwentów, którzy zdobędą zaawansowaną (na studiach I stopnia) i pogłębioną (na studiach II stopnia) wiedzę z zakresu archeologii, ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego, uwzględniając złożony kontekst społeczno-historyczny i kulturowy, a także powiązania dyscypliny archeologia z osiągnięciami nauk humanistycznych i ścisłych na poziomie krajowym i światowym. Absolwenci będą w stanie wykorzystać zdobytą wiedzę do realizacji własnych projektów badawczych i zawodowych, świadomi potrzeby ciągłego doskonalenia i weryfikacji swoich kompetencji, z pełnym poczuciem odpowiedzialności za swoje funkcje społeczne i ochronę dziedzictwa kulturowego.

Kierunek *archeologia* na Uniwersytecie Szczecińskim jest unikatowy w skali kraju, ponieważ koncentruje kształcenie wokół trzech specjalistycznych bloków tematycznych: archeologii śmierci, archeologii środowiska (w tym archeologii zatopionych krajobrazów) oraz teledetekcji archeologicznej i środowiska GIS, wykorzystywanego do analiz przestrzennych i sporządzania dokumentacji. Program studiów wyróżnia się również interdyscyplinarnym podejściem, które łączy elementy nauk humanistycznych, przyrodniczych i technicznych, zawsze jednak w związku z archeologią. Na obu

stopniach studiów studenci zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu nowych technologii, takich jak obsługa wspomnianych systemów GIS, pogłębione metody dokumentacji i analiz zjawisk z zakresu bioarcheologii. Program obejmuje także zagadnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, jego promocji oraz wykorzystywania w edukacji i turystyce, ze szczególnym naciskiem na kwestie związane z dziedzictwem kulturowym Pomorza.

To podejście pozwala studentom na rozwój specjalistycznych umiejętności, które są unikatowe na rynku pracy i są odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na nowoczesne technologie w badaniach archeologicznych. Przedmioty oferowane na studiach I stopnia stanowią kurs zaawansowany pozwalający zapoznać się z technikami nowoczesnego prowadzenia i dokumentowania badań terenowych oraz badań naukowych, a także podstawowy kurs wiedzy z zakresu archeologii pradziejów, średniowiecza, nowożytności oraz archeologii śródziemnomorskiej. Uzupełnieniem programu są przedmioty z zakresu historii, historii sztuki, antropologii kulturowej oraz elementów statystycznej analizy danych. Na studiach II stopnia program obejmuje pogłębione studia nad zagadnieniami archeologii Europy poszczególnych okresów chronologicznych, ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego, archeologii środowiskowej oraz archeologii krajobrazów zatopionych. Ponadto studenci uzyskują pogłębione kompetencje w zakresie aktywnego uczestniczenia w życiu naukowym (autopromocja – wystąpienia publiczne).

Celem studiów I stopnia jest przekazanie studentom wiedzy i umiejętności niezbędnych do poznawania i rozumienia zjawisk kulturowych w dziejach człowieka od czasów najdawniejszych po czasy nowożytne. W toku studiów studenci poznają także metody, koncepcje i kierunki badawcze w archeologii. Studia I stopnia na kierunku *archeologia* łączą wiedzę teoretyczną ze szkoleniem praktycznym, obejmującym m. in. zastosowanie nowoczesnych technik prowadzenia i dokumentacji prac wykopaliskowych. Student uzyskuje umiejętności i wiedzę, które będzie mógł poszerzać w trakcie studiów drugiego stopnia, umożliwiających zatrudnienie w zawodzie archeologa. Studia I stopnia przygotowują ponadto do pracy w muzeach i skansenach, prywatnych firmach archeologicznych (technicy i dokumentaliści), instytucjach samorządowych zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego, popularyzacją regionu i turystyką oraz w innych instytucjach związanych z ochroną dziedzictwa narodowego

O przyjęcie na studia na kierunku archeologia studia II stopnia mogą się ubiegać osoby posiadające dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunkach: archeologia, historia, etnologia, etnografia, historia sztuki, geografia, geologia, turystyka, kulturoznawstwo. Kryterium kwalifikacji jest ocena na dyplomie. W pierwszej kolejności przyjmowani są absolwenci archeologii pierwszego stopnia. Jeżeli przewidziany limit nie zostanie wypełniony, w dalszej kolejności przyjmowani są absolwenci pozostałych ww. kierunków.

Absolwenci studiów II stopnia zdobywają pogłębioną wiedzę z zakresu archeologii (w tym najnowszych osiągnięć i problemów badawczych związanych z poszczególnymi okresami chronologicznymi oraz ochrony i promocji dziedzictwa archeologicznego), a także podnoszą swoje kompetencje w zakresie prowadzenia samodzielnych badań i prezentacji wyników pracy naukowej. Uzyskanie stopnia magistra, wraz z niezbędnym doświadczeniem terenowym, uprawnia do wykonywania zawodu archeologa. Studia przygotowują absolwenta do prowadzenia pracy w muzeach i skansenach, prywatnych firmach archeologicznych, instytucjach samorządowych zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego, popularyzacją regionu i turystyką, Wojewódzkich Urzędach Ochrony Zabytków, a także po uzyskaniu doświadczenia wymaganego Ustawą o Ochronie Zabytków i Opiece nad Zabytkami do prowadzenia samodzielnych badań wykopaliskowych. Ponadto po ukończeniu studiów II stopnia i uzyskaniu tytułu magistra absolwenci mogą podjąć studia III stopnia i rozwijać karierę naukową na uniwersytetach i w instytucjach badawczych.

Kierunek *archeologia* jest odpowiedzią na aktualne potrzeby rynku pracy, zwłaszcza w obszarze ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego, muzealnictwa oraz usług archeologicznych związanych z inwestycjami infrastrukturalnymi. Program studiów został opracowany w sposób, który odzwierciedla wysokie kompetencje kadry dydaktycznej, jednocześnie przygotowując studentów do dynamicznych wyzwań współczesnej archeologii. Uwzględnia również rozwój tzw. kompetencji miękkich, które są kluczowe i pożądane na rynku pracy, umożliwiając sprawne funkcjonowanie w życiu

zawodowym. Program studiów jest w pełni zgodny z aktualnym postępowaniem w dziedzinie archeologii oraz dostosowany do współczesnych potrzeb społeczno-gospodarczych i wymagań rynku pracy. Jednym z głównych efektów uczenia się na obu stopniach tego kierunku jest ukształtowanie umiejętności planowania indywidualnej ścieżki kariery zawodowej oraz przekonania o konieczności ciągłego zdobywania wiedzy i podnoszenia kwalifikacji. W trakcie studiów duży nacisk kładziony jest także na rozwój kompetencji społecznych, takich jak komunikacja, umiejętność pracy w zespole, organizacja pracy własnej i zarządzanie projektami. Realizacja tych założeń odbywa się w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak ćwiczenia, konwersatoria oraz seminaria dyplomowe.

Poddawany ocenie program studiów I i II stopnia został wprowadzony od roku 2021/22 w odpowiedzi na zmieniające się zapotrzebowanie rynku oraz aplikację w archeologii wielu nowych technologii. W jego przygotowaniu uwzględniono wnioski wyciągnięte z konsultacji przeprowadzonych z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz środowiskiem studentów i absolwentów kierunku *archeologia* na US. Od czasu jego implementacji jest on corocznie poddawany ewaluacji przez zespół kierunku *archeologia* oraz ocenie etapowej z udziałem środowiska studenckiego oraz interesariuszy zewnętrznych.

Efekty uczenia się na kierunku *archeologia* zostały dostosowane do wymagań określonych w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r., uwzględniając poziomy kwalifikacji Polskiej Ramy Kwalifikacji (6-8). Osiągane efekty są podzielone na trzy główne obszary: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne, aby w pełni zrealizować cele kształcenia na tym kierunku.

Poniżej przedstawione są zakresy kluczowych efektów uczenia się na poziomie I stopnia (zał. 1.4).

Wiedza:

Absolwent kierunku *archeologia* zdobywa wszechstronną wiedzę teoretyczną i praktyczną. Obejmuje ona:

- podstawy archeologii i historii (K_W01, K_W02), w tym szczególne zagadnienia dotyczące różnych epok archeologicznych z naciskiem na Europę Środkową
- wiedzę technologiczną o podstawowych programach komputerowych oraz technikach dokumentacyjnych i statystycznych (K_W03, K_W06)
- znajomość dziedzictwa – rozpoznawanie najważniejszych zabytków archeologicznych Polski i ich znaczenia (K_W04, K_W08)
- metody i techniki pracy – wiedzę o metodach wykopaliskowych, technikach konserwacji i historii odkryć (K_W05, K_W07)
- prawo i ekonomię – rozumienie przepisów związanych z ochroną dziedzictwa, własnością intelektualną oraz podstawami przedsiębiorczości w zawodzie archeologa (K_W10, K_W11, K_W12)
- historię sztuki – wiedzę z zakresu historii sztuki ułatwia interpretację znalezisk w kontekście kultury materialnej (K_W09)

Umiejętności:

Absolwent kierunku *archeologia* rozwija umiejętności praktyczne i analityczne, w tym w zakresie:

- terminologii i klasyfikacji – sprawne posługiwanie się specjalistyczną terminologią i klasyfikowanie źródeł archeologicznych (K_U01, K_U02)
- krytycznej analizy i dokumentacji – umiejętność analizy źródeł, tworzenia dokumentacji oraz korzystania z przepisów prawa dotyczących ochrony dziedzictwa (K_U03, K_U04, K_U06)
- prezentacji i komunikacji – efektywne przedstawianie wyników badań, tworzenie prezentacji multimedialnych oraz komunikowanie się z przedstawicielami innych dziedzin (K_U05, K_U06)
- wykorzystania narzędzi interdyscyplinarnych – stosowanie narzędzi badawczych z innych nauk oraz sprzętu wykopaliskowego w organizacji badań terenowych (K_U07, K_U10)
- pracy zespołowej i uczestniczenia w debatach – udział w debatach naukowych, umiejętność współpracy zespołowej i konstruktywnego dialogu (K_U08, K_U11)

- samorozwoju – planowanie ścieżki kariery i kontynuowanie nauki w celu doskonalenia zawodowego (K_U12)

Kompetencje społeczne:

Absolwent archeologii kształtuje ważne kompetencje społeczne, które obejmują:

- krytyczną samoocenę i świadomość różnorodności – zdolność krytycznego odniesienia do swojej wiedzy i odkryć oraz rozumienie różnorodności źródeł archeologicznych (K_K01, K_K02)
- otwartość na różne perspektywy – gotowość do uwzględniania różnorodnych dróg rozwoju kulturowego i społecznego w kontekście badań (K_K03)
- popularyzację wiedzy – zaangażowanie w promowanie dziedzictwa archeologicznego w społeczeństwie (K_K04)
- przedsiębiorczość i ochronę dziedzictwa – przedsiębiorcze podejście do ochrony dziedzictwa archeologicznego oraz inicjowanie działań na rzecz jego zachowania (K_K05, K_K06)
- etykę zawodową i szacunek dla tradycji naukowej – przestrzeganie etyki zawodowej, troska o tradycje badawcze i szacunek dla dorobku naukowego poprzedników (K_K07, K_K08)

Studenci na II stopniu archeologii zdobywają pogłębioną i specjalistyczną wiedzę, obejmującą w zakresie wiedzy:

- zaawansowaną metodologię i narzędzia komputerowe – znajomość metodologii archeologii i specjalistycznych aplikacji komputerowych (K_W01, K_W02)
- Informacje o dziedzictwie kulturowym i metodach wykopaliskowych – szczegółowa znajomość zabytków archeologicznych w Polsce, metod wykopaliskowych i konserwacji (K_W03, K_W04, K_W05, K_W08)
- regionalne i chronologiczne zróżnicowanie badań – zaawansowana wiedza na temat archeologii Europy Środkowej i wokółbałtyckiej oraz znaczenie odkryć archeologicznych (K_W06, K_W07)
- aspekty prawne i etyczne – zasady ochrony własności intelektualnej oraz przepisy dotyczące dziedzictwa archeologicznego (K_W10, K_W11)
- przedsiębiorczość i trendy w archeologii – znajomość zasad przedsiębiorczości oraz rozwoju w badaniach starożytnych i wczesnośredniowiecznych (K_W09, K_W12, K_W13)

W zakresie umiejętności:

- stosowanie specjalistycznej terminologii i komunikacja – studenci sprawnie posługują się zaawansowaną terminologią archeologiczną oraz potrafią komunikować się na tematy specjalistyczne z różnymi grupami odbiorców, również w języku obcym na poziomie B2+ (K_U01, K_U05, K_U10)
- klasyfikacja, dokumentacja i konserwacja – studenci zdobywają umiejętności w zaawansowanej klasyfikacji źródeł archeologicznych, sporządzaniu profesjonalnej dokumentacji badań oraz przeprowadzaniu zabiegów konserwacji zabytków in situ (K_U02, K_U07, K_U09)
- wykorzystanie technologii i sprzętu badawczego – studenci potrafią korzystać z zaawansowanych programów multimedialnych oraz specjalistycznego sprzętu wykopaliskowego, a także stosować narzędzia badawcze z innych nauk w kontekście archeologicznym (K_U03, K_U06, K_U08)
- krytyczna analiza i debatowanie – posiadają umiejętność krytycznej analizy tekstów naukowych i prowadzenia debat na tematy związane z dziedzictwem kulturowym, w tym podejmowania refleksji nad wartościami, istnieniem i poznaniem (K_U04, K_U11)

- praca zespołowa i rozwój zawodowy – studenci są przygotowani do współpracy w grupie, przejmowania inicjatywy oraz planowania własnego rozwoju zawodowego, w tym monitorowania zmieniających się norm prawnych i ukierunkowywania innych w zakresie ich przestrzegania (K_U12, K_U13)

W zakresie kompetencji społecznych:

- zaangażowanie w interes publiczny i promocję dziedzictwa – studenci są gotowi działać na rzecz interesu publicznego, wykorzystując dziedzictwo archeologiczne jako narzędzie marketingowe oraz rozwijać inicjatywy wspierające popularyzację i ochronę dziedzictwa kulturowego (K_K01, K_K02).
- świadomość ochrony dziedzictwa i jej konsekwencji prawnych – rozumieją znaczenie ochrony dziedzictwa archeologicznego przed zniszczeniem i są świadomi konsekwencji prawnych związanych z jego ochroną (K_K03).
- krytyczna ocena i podejście do odkryć medialnych – studenci są gotowi odnosić się krytycznie do odkryć archeologicznych prezentowanych w mediach, zachowując zdrowy dystans wobec ich interpretacji i przedstawiania (K_K04).
- otwartość na interdyscyplinarność – rozumieją znaczenie interdyscyplinarnych badań oraz potrzebę współpracy z ekspertami z innych dziedzin, aby efektywnie rozwiązywać problemy badawcze (K_K05).
- świadomość etyki zawodowej i rozwój profesjonalny – wykazują głęboką wrażliwość na przestrzeganie etyki zawodowej archeologa oraz dążą do rozwoju własnego dorobku zawodowego, uwzględniając dynamiczne zmiany w obszarze archeologii (K_K06).

Te efekty uczenia się zapewniają studentom kompleksowe przygotowanie do zawodu archeologa, rozwijając zarówno teoretyczną, jak i praktyczną wiedzę, a także kluczowe umiejętności społeczne potrzebne w środowisku pracy.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

W semestrze zimowym roku akademickiego 2024-2025 rozpoczęto prace nad modyfikacją programu studiów I i II stopnia. Jest to wynik konsultacji z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Od kolejnego roku akademickiego wprowadzone zostaną: archeologia konfliktów (60h, I st.), archeologia ratownicza (15h, II st.), archeologia eksperymentalna (15h, II stopień), sztuka Bliskiego Wschodu (15h, II stopień), archeologia wybrzeży (15h, II stopień), archeologie symetryczne (15h, II stopień), śmierć - rytuał - tożsamość - obrzędowość pogrzebowa w strefie południowego Bałtyku w średniowieczu i czasach nowożytnych (15h, II stopień).

Wprowadzono również zmiany w kierunkowych oraz przedmiotowych efektach uczenia się prowadzące do dopasowania efektów kierunkowych do PRK na poziomie 6 i 7.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Treści programowe odnoszące się do poszczególnych przedmiotów realizowanych na kierunku *archeologia* na I i II stopniu studiów ściśle wynikają z przyjętych efektów uczenia się i odzwierciedlają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie archeologia (są ściśle związane z dyscypliną naukową archeologia – 100%). Są one skonstruowane w taki sposób, aby odpowiadać potrzebom współczesnego rynku zawodowego i wpisywać się w zakres działalności naukowej Uniwersytetu Szczecińskiego. Treści programowe są adekwatne do zajęć tworzących program studiów, zapewniając

uzyskanie wszystkich efektów uczenia się, a także kompleksowe przygotowanie do zawodu archeologa. Treści programowe uwzględniają poziom zaawansowania wyrażony w efektach uczenia się, w zależności od stopnia studiów. Przypisanie kierunkowych efektów uczenia się do przedmiotu dokonywane jest przez osobę prowadzącą przedmiot (koordynatora przedmiotu), a następnie jest sprawdzane (ewentualnie korygowane) na kilku poziomach: przez zespół kierunku, wydziałowy zespół do spraw jakości kształcenia oraz Biuro do Spraw Jakości Kształcenia.

Treść sylabusu przedmiotu wraz z zakresem przedmiotowym prowadzonych zajęć oraz oczekiwaniami odnośnie efektów i warunkami uzyskania zaliczenia omawiana jest ze studentami na pierwszych zajęciach, a poszczególne treści przedmiotowe realizowane są zgodnie z zaproponowanym harmonogramem. Studenci w każdej chwili mają dostęp do wszystkich sylabusów, których aktualne wersje opublikowane są na stronie Wydziału Humanistycznego: https://hum.usz.edu.pl/wp-content/uploads/sylabusy-24_25-%E2%80%93-archeologia-I-stopnia-stacjonarne.pdf; https://hum.usz.edu.pl/wp-content/uploads/sylabusy-24_25-%E2%80%93-archeologia-II-stopnia-stacjonarne.pdf. Sylabus składa się z części ogólnej i bardziej szczegółowej. Część ogólna zawiera następujące treści: nazwa przedmiotu, forma studiów, profil kształcenia, specjalność (opcjonalnie), rok, semestr, status i język przedmiotu. Część szczegółowa obejmuje opis efektów uczenia w rozbiciu na poszczególne kategorie (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), treści programowe zajęć i konsultacji. Student otrzymuje informacje na temat metod kształcenia, metod weryfikacji efektów uczenia się (potrzebnych do zaliczenia przedmiotu). Metody i formy weryfikacji efektów uczenia się mogą zostać zmienione dla studentów ze szczególnymi potrzebami na warunkach i zasadach określonych w Regulaminie Studiów Uniwersytetu Szczecińskiego (zał. 2.1). W części dotyczącej formy i warunków zaliczenia znajdują się szczegółowe informacje na temat wymagań do uzyskania zaliczenia z poszczególnych składowych przedmiotu oraz zasad wyliczenia oceny z przedmiotu. Ponadto w sylabusie zaprezentowany jest nakład pracy studenta powiązany z liczbą punktów ETCS (1 pkt. ETCS=25 godzin nakładu pracy) wraz z regulacją punktacji (ze wskazaniem godzin realizowanych z udziałem nauczyciela akademickiego i pracy własnej studenta). Każdy prowadzący zajęcia w sylabusie dokonuje szacunku, jaki czas podczas realizacji danego przedmiotu student ma przeznaczyć na same zajęcia, a jaki na tzw. pracę własną (przygotowanie do zajęć, studiowanie literatury przedmiotu, przygotowanie do egzaminu/zaliczenia), co realnie zapewnia czas na weryfikację i ocenę wszystkich efektów uczenia się, ich systematyczną weryfikację i sukcesywne przekazywanie studentom informacji zwrotnej o stopniu uzyskania przez nich efektów uczenia się. Do każdego przedmiotu studenci otrzymują wykaz literatury (z podziałem na podstawową i uzupełniającą), ewentualnie odnośniki do innych materiałów uzupełniających (teksty w wersji elektronicznej, skrypty, akty prawne, linki do stron internetowych, filmów itp.). Literatura podstawowa jest ograniczona do kilku kluczowych, z punktu widzenia przedmiotu, pozycji (także obcojęzycznych) i uwzględnia zasób biblioteczny dostępny w placówkach naukowych, muzealnych i bibliotecznych w Szczecinie i Stargardzie (wynika to między innymi z zawartych porozumień pomiędzy Uniwersytetem Szczecińskim i tymi instytucjami). Poszczególne tematy powiązane są bardziej szczegółową literaturą uzupełniającą (zał. 2.2 - przykład powiązania treści programowych z kierunkowymi efektami uczenia oraz dyscypliną archeologia).

Kierunek *archeologia* na Uniwersytecie Szczecińskim składa się z dwóch poziomów (I i II stopień). Studia mają charakter stacjonarny i profil ogólnoakademicki. Studia I stopnia trwają 6 semestrów i wymagają uzyskania 180 punktów ETCS. Czas trwania studiów II stopnia to 4 semestry, a w ich trakcie student musi uzyskać 120 punktów ETCS.

Warunkiem ukończenia studiów I stopnia jest uzyskanie liczby punktów ECTS wynikającej z programu studiów (180); odbycie praktyk (w wymiarze 7 tygodni); napisanie pracy dyplomowej oraz obrona pracy dyplomowej w formie egzaminu z oceną co najmniej dostateczną. Obecnie wdrażana jest zmiana, której celem jest zastąpienie pracy licencjackiej egzaminem dyplomowym obejmującym

sprawdzenie efektów uczenia się w trakcie całego cyklu studiów I stopnia (zał. 2.3 Wyszczególnione składowe sumy punktów ECTS).

Warunkiem ukończenia studiów II stopnia jest uzyskanie liczby punktów ECTS wynikającej z programu studiów (120); odbycie zajęć terenowych, praktyki (w wymiarze 3 tygodni) oraz praktyk muzealno-konserwatorskich (w wymiarze 2 tygodni) w instytucjach zewnętrznych; napisanie pracy dyplomowej oraz zdanie egzaminu dyplomowego z oceną co najmniej dostateczną (zał. 2.3).

W Instytucie Historycznym, oprócz historii, badania są prowadzone również w dyscyplinie archeologia. Studenci mają szansę realizować swoje zainteresowania badawcze poprzez:

- udział w pracach badawczych pracowników Katedry Archeologii
- realizację prac dyplomowych na wybranych przez siebie seminariach
- projekty badawcze związane z badaniami wykopaliskowymi, w których brali udział
- udział w pracach Studenckiego Koła Archeologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego OldSkull (SKAUS OldSkull),
- udział w badaniach interesariuszy zewnętrznych (np. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie, Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk).

Powstałe w wyniku tych prac teksty naukowe studenci mogą publikować m.in. na łamach pisma studenckiego *Scriptor Nowy*, wydawanego przez studentów Instytutu Historycznego, monografii zbiorowych i czasopism naukowych (np.: Przegląd Zachodniopomorski, *Studia Maritima*, (zał. 2.4).

Program studiów I stopnia (zał. 2.5) uwzględnia także przedmioty kluczowe w procesie studiowania i pracy naukowej (techniki pracy naukowej, elementy statystyki itp.). Natomiast na studiach II stopnia (zał. 2.6) studenci mają szansę uczestniczyć w wykładach o tematyce archeologicznej w języku angielskim, który pozwala rozwijać kompetencje językowe i wzbogacić słownictwo specjalistyczne.

Program studiów zapewnia bogatą ofertę wykładów ogólnouczeniowych (także z obszaru nauk społecznych) i przedmiotów do wyboru w języku obcym (studia I stopnia: 3, 4, 5, 6 semestr; studia II stopnia: 2, 3, 4 semestr; (zał. 2.7).

Standardy jakości kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia) i B2+ ESOKJ na poziomie studiów drugiego stopnia. Kompetencje językowe są kształtowane również podczas lektoratu z łaciny (30h) oraz na zajęciach do wyboru w języku obcym.

Studenci Uniwersytetu Szczecińskiego mają możliwość realizowania wyjazdów zagranicznych, przede wszystkim wymiany studentów w ramach programu ERASMUS+. Wszelkie działania w tym zakresie koordynuje Dział Spraw Międzynarodowych. W instytucie program Erasmus plus koordynowany jest przez zastępcę dyrektora dr. hab. Pierre'a Webera, prof. US.

Wydział Humanistyczny oferuje studentom możliwość udziału w wykładach gościnnych (między innymi w ramach unijnego programu wymiany akademickiej ERASMUS+). Prelekcje odbywające się w ramach tego cyklu w Instytucie Historycznym poświęcone są tematyce archeologicznej, historycznej i stosunkom międzynarodowym. Wykłady prowadzone są w języku polskim lub angielskim (zał. 2.8).

Studenci kierunku archeologia zapraszani są również na otwarte spotkania i wydarzenia o charakterze naukowym Zachodniopomorskiego Oddziału Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich oraz innych jednostek naukowych czy muzealnych. Wszystkie informacje umieszczane są w mediach społecznościowych Katedry Archeologii. Studenci są także informowani o nich bezpośrednio. Ogromną popularnością cieszą się co roku Sesje Sprawozdawcze (jedyna przerwa w czasie pandemii). Konferencje te organizowane są we współpracy z Zachodniopomorskim Oddziałem Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich. Podczas tych spotkań prezentowane są wyniki badań wykopaliskowych oraz realizowane aktualnie projekty naukowe.

Wykładowcy i studenci kierunku *archeologia* mają też możliwość korzystania z metod i technik kształcenia na odległość za pomocą platform e-learningowych. Warunki przygotowania i prowadzenia zajęć w takiej formie określone zostały w Zarządzeniu Nr 7/2023 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie zasad organizacji i prowadzenia w Uniwersytecie Szczecińskim zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zał. 2.9).

Dzięki wprowadzeniu dokumentu: **Wystandardyzowane wymagania uzyskania przez studenta oceny dla poszczególnych kategorii efektów uczenia się (kryteria jakościowe; por. Załącznik 2.6 - zał. 4, 2.7 - zał. 4)** proces oceny efektów uczenia się jest klarowny i transparentny.

Maksymalna liczba uczestników poszczególnych kategorii zajęć na Uniwersytecie Szczecińskim wynosi (zał. 2.10):

- wykład - wszyscy studenci,
- ćwiczenia - do 30 osób,
- konwersatoria, proseminaria – nie mniejsza niż 25 osób,
- laboratoria – do 18 osób,
- lektoraty – do 20 osób,
- seminaria dyplomowe – do 12 (I stopień), do 10 (II stopień).

Specyfika kierunku oraz fakt, że grupy studenckie są niewielkie, pozwalają zapewnić studentom komfortowe warunki studiowania. Dzięki temu możliwe jest indywidualne podejście kadry do poszczególnych studentów, pozwalając poświęcić studentom czas i uwagę, co ma wpływ na jakość kształcenia.

Rozplanowanie zajęć zostało pomyślane w taki sposób, aby zoptymalizować studentom zarządzanie czasem przeznaczonym na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się (zał. 2.11). Plan zajęć ułożony jest w sposób uniemożliwiający kumulację dużej liczby zajęć jednego dnia oraz generowanie wielogodzinnych przerw. Minimum jeden dzień pracujący w tygodniu jest wolny od dydaktyki, co zapewnia studentom odpowiednią ilość czasu na aktywności związane z procesem studiowania (np. wizyty w bibliotece, kwerendy, przygotowanie projektów). Takie podejście zachęca studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Także harmonogram sesji egzaminacyjnej ułożony jest w sposób zapewniający pomiędzy poszczególnymi egzaminami odpowiednio długą przerwę (zał. 2.12). Wykładowcy z dużym wyprzedzeniem ustalają terminy zaliczeń i egzaminów, które zostają podane do wiadomości studentów. Dłuższy czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia ich szczegółową weryfikację oraz zapewnienie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Wszelkie problemy dotyczące kształcenia zgłaszane są przez studentów za pośrednictwem starosty roku, przedstawiciela studentów w zespole kierunku i Radzie Naukowej Instytutu Historycznego, bądź osobiście do opiekuna roku, koordynatora kierunku, dyrektora instytutu i prodziekana. W uzasadnionych przypadkach wdrażane jest w krótkim czasie rozwiązanie problemu.

Co roku studenci mają możliwość oceny dydaktyki oraz poszczególnych wykładowców. Swoje opinie i uwagi mogą wyrazić za pośrednictwem anonimowych ankiet. Ich wyniki są przekazywane koordynatorom poszczególnych kierunków, do wiadomości dyrekcji Instytutu Historycznego i poszczególnych wykładowców. W przypadku jakichkolwiek negatywnych uwag, sytuacji mogących budzić niepokój, koordynator kierunku razem z dyrekcją instytutu i kierownikiem katedry podejmują natychmiastowe działania naprawcze (wyniki ankiet pracowników katedry wraz ze sprawozdaniem z oceny jakości kształcenia w Instytucie Historycznym zał. 2.13).

Plan organizacji roku akademickiego publikowany jest każdorazowo przed jego rozpoczęciem na stronie Uniwersytetu (zał. 2.12). Dyżury pracowników (także w trakcie sesji) są ustalane przed rozpoczęciem każdego semestru i publikowane na platformie e-prodziekan. Dodatkowo wszyscy pracownicy odbywają obowiązkowe konsultacje w ten sam dzień tygodnia o tej samej godzinie. W tym czasie nie odbywają się zajęcia. Wielkość sal dydaktycznych dostosowana jest do wielkości grup.

Organy Uczelni zobowiązane są do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia równych szans realizacji programu studiów przez studentów niepełnosprawnych, uwzględniając stopień i charakter niepełnosprawności oraz specyfikę danego kierunku. Szczegółowe sposoby zapewnienia studentowi niepełnosprawnemu uczestnictwa w ofercie dydaktycznej Uczelni regulują odrębne przepisy Uczelni (<https://bon.usz.edu.pl/wp-content/uploads/Zarządzenie-nr-26.2022-w-spr.-realizacji-uprawnień-osob-ze-szczególnymi-potrzebami-w-US.pdf>). Jednostką organizacyjną w Uczelni, która pomaga studentom niepełnosprawnym jest Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

Metody kształcenia dobierane są przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych przedmiotów i poziomu studiów. Mają na celu osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Wykładowcy wybierają

środki i narzędzia dydaktyczne w zgodzie z potrzebami danej grupy studentów lub – jeśli zachodzi taka potrzeba – studenta indywidualnie. Największa grupa przedmiotów związana z dyscypliną archeologia uwzględni podział na wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i laboratoria (w tym zajęcia terenowe).

Metody kształcenia na kierunku archeologia można podzielić na:

- metody problemowe (np. wykład problemowy, wykład konwersatoryjny włączający studentów w dyskusję, analiza tekstów naukowych i źródłowych)
- metody aktywizujące (np. praca z zespołem, burza mózgów, prezentacja przygotowanego referatu wraz z dyskusją)

W nauczaniu duża waga przywiązywana jest do przekazywania wszechstronnej wiedzy na temat archeologicznych i historycznych kontekstów i metod, z międzynarodowym przeglądem, zwłaszcza w szerszym regionie Morza Bałtyckiego i Europy Środkowej. Nacisk kładziony jest również na zdobycie szerokiej wiedzy z zakresu analizy źródeł archeologicznych. Także kompleksowe przeszkolenie praktyczne studentów, podczas zajęć i praktyk terenowych w Polsce i w Niemczech jest jednym z priorytetów dydaktyków w Katedrze Archeologii.

W trakcie wykładów narracja werbalna zawsze łączona jest z prezentacją multimedialną i niekiedy dyskusją. Uzupełnieniem może być pokaz filmu dydaktycznego. Nauczyciele w procesie nauczania stosują zasady wynikające z założeń technik autoprezentacji i analizy widowisk. Starają się na wykładach co kilka minut aktywizować studentów, aby przez 1,5h byli oni w stanie przyswajać wiedzę.

Podczas zajęć dominuje praca ze źródłami archeologicznymi. Wiążą się one z regularnymi wizytami w muzeach (Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie) oraz wyjazdami terenowymi w celu poznawania konkretnych stanowisk archeologicznych. Przykładowo, w ramach zajęć z archeologii neolitu studenci odwiedzają skansen megalityczny w Dolicach oraz pobliskie grobowce megalityczne; w ramach zajęć z archeologii okresu lateńskiego i wpływów rzymskich odbywają się wyjazdy do muzeów berlińskich; w ramach zajęć z archeologii Bałtyku – badania podwodne i krajobrazy zatopione planowane są Wyjazdy do Muzeum Morskiego w Stralsundzie i badania powierzchniowe połączone z brodzeniem w płytkiej wodzie. Na zajęciach z archeologii średniowiecza i czasów nowożytnych studenci odwiedzają Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie, gdzie mają okazję uczestniczyć w warsztatowej prezentacji materiałów z okresu późnego średniowiecza i czasów nowożytnych. Zajęcia z terminologii zabytkoznawczej połączone są z wyjściem na wystawę sztuki średniowiecznej i nowożytnej do Muzeum Narodowego w Szczecinie lub do kościoła MB Różańcowej Szczecin-Gumieńce i prezentacją form ornamentyki na wybranych przykładach. Natomiast w ramach zajęć *techniki i rzemiosła tradycyjne* studenci udają się do Archiwum Państwowego, gdzie mają okazję przyjrzeć się prezentacji zasobu archiwalnego dotyczącego dawnego rzemiosła. Obligatoryjnie tego typu inicjatywy poprzedzone są uzyskaniem pisemnej zgody dziekana oraz w przypadku dłuższego wyjścia również ubezpieczeniem. Należy podkreślić, że taka forma zajęć cieszy się dużym poparciem i zaangażowaniem studentów. Inne metody wykorzystywane w trakcie ćwiczeń to: dyskusja prowadzona w oparciu o literaturę; analiza materiałów archeologicznych; analiza tekstów i multimediów z dyskusją; analiza źródeł pisanych, kartograficznych i ikonograficznych; elementy archeologii eksperymentalnej; ćwiczenie praktycznych umiejętności z przetwarzania, prezentacji oraz interpretacji różnych danych przestrzennych, pozyskanych za pomocą metod teledetekcyjnych. Samodzielna praca studenta polega przede wszystkim na przygotowaniu i omówieniu projektu (najczęściej z wykorzystaniem prezentacji) ewentualnie pracy pisemnej (np. w formie eseju), pokazu/demonstracji czy pracy z komputerem, rozwiązania zadania logicznego. Duży nacisk położony jest na pracę zespołową, w grupach z wykorzystaniem dyskusji, metody sytuacyjnej i burzy mózgów. Zajęcia laboratoryjne przeprowadzone są z użyciem mikroskopu polaryzacyjnego i binokularu. W trakcie zajęć z metodyki zajęć terenowych wykorzystywany jest symulator stanowiska archeologicznego w Międzynarodowym Ośrodku Badań Interdyscyplinarnych (MOBI) Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach. Pozwala to nie tylko świetnie przygotować studentów do ich pierwszych wykopalisk archeologicznych, ale jest także świetnym sposobem na ich integrację (są to kilkudniowe zajęcia wyjazdowe). Obecnie trwają prace nad budową stałej infrastruktury. Na uwagę zasługuje

rozbudowana koncepcja kształcenia z przedmiotu archeologia epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Jest to kurs zgrywalizowany – w trakcie zajęć studenci mają do wykonania zadania zarówno w trakcie ćwiczeń, jak i z wykorzystaniem narzędzi platformy MS Teams. Wykonując wszystkie zadania studenci uzyskują punkty. Poprawne wykonanie wszystkich zadań pozwala zebrać 260 punktów, co równoznaczne jest z uzyskaniem oceny bardzo dobrej z egzaminu.

Do doskonałym przykładem wykorzystania opisanych wcześniej metod kształcenia w odniesieniu do kierunkowych efektów uczenia się, bądź/i modułowych efektów uczenia się są przedmioty realizowane na studiach I stopnia w semestrach 1-6 (archeologia i źródłoznawstwo paleolitu i mezolitu, archeologia i źródłoznawstwo neolitu, archeologia i źródłoznawstwo epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, archeologia i źródłoznawstwo okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich, archeologia i źródłoznawstwo wczesnego średniowiecza, archeologia i źródłoznawstwo późnego średniowiecza i czasów nowożytnych). Każdy przedmiot składa się z wykładu i ćwiczeń uzupełnionych ćwiczeniami laboratoryjnymi. W ramach każdej z części studenci zdobywają usystematyzowaną wiedzę w zakresie podstawy warsztatu archeologa – wiedzę na temat procesów kulturowych na terenie Europy (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru dzisiejszej Polski) i biegłą znajomość źródeł archeologicznych w poszczególnych okresach pra- i historycznych. Wykłady, połączone z prezentacją multimedialną, mają zapewnić pełną wiedzę dotyczącą tych zagadnień. Ćwiczenia w formie bardziej interaktywnej kładą nacisk na indywidualną pracę studenta i rozwinięcie jego konkretnych zainteresowań. Ćwiczenia laboratoryjne polegają przede wszystkim na pracy z materiałem zabytkowym, połączonej z wizytami w terenie i placówkach muzealnych.

Ważnym i innowacyjnym elementem programu jest wprowadzenie bloku tematycznego zajęć z zakresu archeologii śmierci. Jest to usystematyzowany kurs rozpoczynający się w semestrze drugim. Składają się na niego zajęcia teoretyczne (wstęp do archeologii śmierci), omawiające problematykę w ujęciu kulturowym (śmierć w kulturze – pradziej, śmierć w kulturze – średniowiecze i nowożytność), a także w wymiarze bioarcheologicznym (antropologia fizyczna, archeologia sądowa). Zajęcia są kontynuowane na studiach uzupełniających, choć już w bardziej rozbudowanej formie (archeologia społeczna, zaawansowane metody badań bioarcheologicznych, archeologia miejsc pamięci).

Duża grupa przedmiotów związana jest z cyfrowymi metodami analiz w badaniach krajobrazów archeologicznych i szeroko rozumianym technologiom informatycznym. Studenci w ramach zajęć otrzymują skrypty, które wykorzystywać można również w formie podręczników po ukończeniu studiów (zob. skrypty do zajęć zał. 2.26). Dzięki takiej formie studenci poznają najbardziej nowoczesne metody stosowane obecnie w archeologii i nabierają kompleksowych umiejętności praktycznych. Uniwersalność tych zdolności pozwala na wykorzystywanie ich również poza zawodem archeologa.

Język obcy realizowany jest w semestrach: 3-6 na I stopniu i 3 semestrze II stopnia z wykorzystaniem metody komunikacyjnej. Praca na zajęciach polega między innymi na czytaniu i analizie tekstów z dyskusją, pracy w grupach, opracowaniu projektu gry symulacyjnej, rozwiązywaniu zadań, problemów tematycznych, symulacji scenek z życia codziennego, słuchaniu dialogów, tekstów i wiadomości, konwersacji, oglądnie krótkich filmów, ćwiczeniach gramatycznych (pisane i interaktywne), pisaniu krótkich tekstów (maile, listy), przygotowaniu prezentacji, samodzielnym opracowywaniu zagadnień.

Osobną grupę stanowią wykłady ogólnouczelniane. Także w tym przypadku pakiet metod kształcenia jest bardzo obszerny i obejmuje między innymi: prezentacje multimedialne, analizy tekstów źródłowych, dyskusje dydaktyczne, *case study*, eksperymenty myślowe, prezentacje i analizy orzeczeń sądowych oraz kazusów połączone z dyskusją, ćwiczenia z zakresu rozumienia tekstów ustaw oraz wdrażania ich, wykorzystanie zasobów internetowych i elektronicznych baz danych, wykorzystanie ChatGPT, pracę zespołową – branżowe studia przypadków (prezentacja wyników przeprowadzonych analiz).

Seminaria dyplomowe polegają z kolei przede wszystkim na spotkaniach mających charakter konsultacji i dyskusji nad tematami poszczególnych prac, a w przypadku prac źródłowych pracy z konkretnym materiałem.

Studenci I i II stopnia na początku pierwszego semestru przechodzą obowiązkowe kursy, takie jak: szkolenie bhp, szkolenie biblioteczne, szkolenie e-learningowe (zał. 2.9). Mają również możliwość uczestniczenia na studiach I stopnia w zajęciach z zakresu ochrony własności intelektualnej, których celem jest zaznajomienie z międzynarodowym i krajowym prawem dotyczącym prawa autorskiego. Ponadto, studenci pierwszego roku biorą udział w spotkaniu w bibliotece Muzeum Narodowego w Szczecinie, gdzie jej pracownicy zapoznają ich zasadami pracy biblioteki, archiwum muzealnym oraz ich zasobami.

W 3 i 4 semestrze studiów I stopnia realizowane są zajęcia z wychowania fizycznego. W ich trakcie stosowane są metody nauczania zadań ruchowych: syntetyczna, analityczna, mieszana, kompleksowa; metody realizacji zadań ruchowych: reproduktywne (odtwórcze), proaktywne (usamodzielniające), kreatywne (twórcze); metody przekazywania wiadomości: reproduktywne, proaktywne, kreatywne, prób i błędów.

Na Uniwersytecie Szczecińskim możliwa jest Indywidualna Organizacja Studiów (IOS), regulowana przez Regulamin studiów w Uniwersytecie Szczeciński (zał. 2.1).

Istnieje możliwość skorzystania również z Indywidualnego Programu Studiów. Zgodnie z §26 Regulaminu Studiów może być ustalony dla studenta osiągającego wybitne wyniki w nauce, sporcie lub sztuce, uczestniczącego w wymianie krajowej lub zagranicznej czy prowadzeniu badań naukowych w ramach projektu finansowanego przez instytucje krajowe lub zagraniczne, mającego szczególne potrzeby wynikające ze stanu zdrowia.

Uniwersytet Szczeciński, w ramach pozyskiwanych środków zewnętrznych, oferuje studentom różne możliwości rozwoju. Jedną z nich były "Interdyscyplinarne Studia Zaawansowane" (w skrócie ISZ). Ta oferta Uniwersytetu Szczecińskiego była realizowana w ramach projektu „UNIWERSYTET 2.0. – STREFA KARIERY” (nr POWR.03.05.00-00-z064/17 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej) od 1 października 2018 r. do 30 września 2022 r (zał. 2.14 - opis i realizacja programu w KA).

Indywidualne zainteresowania badawcze studentów realizowane są przede wszystkim podczas zajęć seminaryjnych. W ich trakcie ścieżka dydaktyczno-naukowa dostosowana jest do indywidualnego postępowania badawczego studenta (od wyboru tematu pracy do jej finalizacji), a pracownik poświęca studentowi czas potrzebny do prawidłowego osiągnięcia efektów uczenia się i przygotowania pracy dyplomowej (I stopień) i magisterskiej (II stopień). Poziom prac jest niekiedy tak wysoki, że są one bez większych korekt publikowane. Studenci biorą również udział w projektach badawczych realizowanych przez pracowników Katedry Archeologii, czego efektem są także wspólne publikacje (zał. 2.4).

Bardzo często studenci biorą udział w wydarzeniach o charakterze popularyzatorskim, co ściśle związane jest z realizowanymi przez nich pracami (np. Maksymilian Dzikowski wraz z dr Agnieszką Matuszewską: Najdawniejsi mieszkańcy ziemi polickiej. Źródła, badania, popularyzacja, 01.02.2023 r. Police. Marek Schiller w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa (14-16.06.2023 r.): Dziedzictwo archeologiczne gminy Dolice – Szlak megalitów „Wrota Czasu”, kurhany z epoki brązu Mogilica, Komorowo). W roku 2021 Pan Bogdan Przybyła, student 2 roku studiów II stopnia w otrzymał Nagrodę im. Krzysztofa Dąbrowskiego Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich za upowszechnianie wiedzy na temat pradziejów, historii i kultury materialnej.

Praktyki zawodowe na kierunku archeologia w Uniwersytecie Szczecińskim stanowią fundamentalny element w procesie kształcenia przyszłych specjalistów. Łączą teoretyczną wiedzę zdobytą podczas studiów z praktycznymi umiejętnościami niezbędnymi do funkcjonowania w archeologii, zarówno w kontekście wykopalisk, jak i konserwacji zabytków. Proces edukacyjny oparty na praktykach dostosowany jest do różnorodnych aspektów pracy archeologa, co pozwala na kształtowanie kompetencji technicznych i interpersonalnych. Głównym celem praktyk jest umożliwienie studentom zastosowania wiedzy teoretycznej w praktyce. Dzięki temu studenci rozwijają umiejętności techniczne, takie jak prowadzenie wykopalisk, dokumentowanie znalezisk i wykonywanie wstępnych analiz materiałów archeologicznych. Praktyki kształtują także kompetencje interpersonalne, kluczowe w tej dyscyplinie, w której współpraca z innymi specjalistami jest codziennością. Studenci zdobywają doświadczenie w pracy zespołowej oraz komunikacji z geologami, konserwatorami i antropologami, a także uczą się współpracy w międzynarodowym kontekście.

Praktyki regulowane są uchwałą Rady Dydaktycznej Wydziału Humanistycznego nr XXIII/78/2022 z dnia 13 lipca 2022 r (zał. 2.15). Studenci korzystają z pomocy opiekuna praktyk w wyborze miejsca oraz organizacji praktyki. Wybór mają obowiązek zgłosić opiekunowi praktyk, który przygotowuje dokumenty niezbędne do ich realizacji. Do obowiązków opiekuna praktyk należy pilotowanie procesu podpisania porozumienia na realizację praktyk, wystawienie skierowania na praktykę oraz po odbyciu przez studenta praktyki w pełnym wymiarze, wystawienie oceny na koniec 6 semestru (studia I stopnia) lub 4 stopnia (studia II stopnia).

Praktyki podzielone są na dwa etapy odpowiadające poziomowi studiów (zał. Zasady odbywania praktyk: zał. 2.16, 2.17, Ramowy program praktyk: zał. 2.18, 2.19). Na studiach I stopnia trwają 7 tygodni i przekładają się na 7 punktów ECTS. W tym okresie studenci uczestniczą w wykopaliskach, gdzie uczą się podstawowych technik pracy archeologicznej oraz obsługi podstawowych narzędzi. Zajęcia te obejmują dokumentowanie znalezisk za pomocą fotografii i rysunków, naukę stratygrafii oraz inwentaryzacji. Na studiach II stopnia praktyki trwają 3 tygodnie (5 punktów ECTS) i oferują bardziej zaawansowany zakres działań. Studenci mają ponadto obowiązek odbycia dwutygodniowych praktyk muzealno-konserwatorskich, podczas których poznają specyfikę pracy w jednostkach muzealnych, zasady inwentaryzacji, podstawowej konserwacji i nowoczesnych technik dokumentacji. Studenci realizują samodzielne projekty badawcze, rozwijając umiejętności organizacyjne i planistyczne (zał. 2.20, 2.21). W ramach tych zajęć uczestniczą w analizach laboratoryjnych, takich jak badania mikroskopowe i chemiczne, oraz pracują w interdyscyplinarnych zespołach badawczych, co pozwala im zdobyć cenne doświadczenie w pracy grupowej. Ważnym elementem praktyk jest prowadzenie dziennika, w którym dokumentowane są zrealizowane zadania, napotkane trudności oraz zdobyte umiejętności. Refleksja na temat przeprowadzonych działań pozwala studentom na identyfikację obszarów wymagających dalszego rozwoju. Podstawą do zaliczenia odbytych praktyk jest przedłożenie opiekunowi praktyk dziennika praktyk wraz z opinią pracodawcy o praktykancie.

Uniwersytet Szczeciński współpracuje z licznymi instytucjami, takimi jak muzea, firmy archeologiczne i jednostki ochrony zabytków, co daje studentom możliwość zdobycia różnorodnych doświadczeń. Każde miejsce realizacji praktyk jest zatwierdzone przez uczelnię, co zapewnia wysoką jakość kształcenia i zgodność z programem studiów. Możliwość uczestnictwa w zagranicznych projektach badawczych pozwala studentom porównywać metody pracy i standardy w różnych krajach, co jest cenne w kontekście globalnych trendów w archeologii. W ramach praktyk stosowane są nowoczesne metody dydaktyczne, prezentacje multimedialne, nowe formy ekspozycji w muzeach, systemy GIS i modelowanie 3D, a w badaniach terenowych metody nieinwazyjne, które umożliwiają bardziej ekologiczne podejście do badań.

Praktyki zawodowe na Uniwersytecie Szczecińskim oferują studentom możliwość uczestniczenia w projektach badawczych, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Wśród nich są: udział w wykopaliskach w Pyrzycach, Stargardzie, Nowym Objezierzu, Bagiczu, Żelewie czy Malborku-Wielbarku, a także zagraniczne ekspedycje, takie, jak Çatalhöyük w Turcji, Kaltenborn i Mallerbach w Saksonii-Anhalt.

Praktyki muzealniczo-konserwatorskie na kierunku archeologia Uniwersytetu Szczecińskiego odbywają się zgodnie z Zasadami odbywania i zaliczania praktyk muzealno-konserwatorskich, opracowanymi na podstawie Wydziałowego Regulaminu Praktyk Zawodowych Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego (zał. 2.15). Student na studiach drugiego stopnia zobowiązany jest do zrealizowania dwóch tygodni praktyk w ciągu całego cyklu studiów. Praktyki można odbyć w jednym lub kilku okresach, o ile łączny czas nie jest krótszy od określonego w programie. Za ich ukończenie student otrzymuje 4 punkty ECTS, które są przyznawane na koniec czwartego semestru.

Program praktyk jest starannie zaplanowany, aby spełniać wysokie standardy edukacyjne i przygotować studentów do pracy zawodowej. Zakłada zdobycie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy archeologicznej, analizy i oceny stanu obiektów kulturowych, znajomości metod konserwacji oraz pracy w zespole. Treści obejmują wprowadzenie do technik konserwatorskich, dokumentacji i archiwizacji obiektów oraz ćwiczenia w instytucjach kultury, oferujących praktyczne

doświadczenie. Praktyki trwają dwa tygodnie (4 ECTS), a ich efektywność weryfikuje się poprzez dziennik praktyk i ocenę opiekuna z ramienia instytucji przyjmującej.

Uniwersytet aktywnie wspiera studentów w znalezieniu miejsc praktyk, a program praktyk podlega ciągłej ocenie, która obejmuje regularne spotkania ze studentami w celu uzyskania opinii o jakości praktyk i efektywności nauczania. Analiza ocen pozwala zidentyfikować mocne strony programu oraz obszary do poprawy, a wprowadzone zmiany wynikają z zebranych danych, co przyczynia się do ciągłego doskonalenia programu i dostosowania go do potrzeb rynku. Dzięki temu praktyki muzealno-konserwatorskie na kierunku archeologia Uniwersytetu Szczecińskiego są przemyślane i dobrze zorganizowane, umożliwiając studentom realizację założonych efektów uczenia się oraz skuteczne przygotowanie do przyszłej kariery zawodowej.

Studenci kierunku *archeologia* na Uniwersytecie Szczecińskim mieli w 2024 roku możliwość oceny praktyk zawodowych, w których uczestniczyli. Z analizy ankiety (zał. 2.22, 2.23, 2.24) wynika, że ogólne wrażenia studentów były bardzo pozytywne. Wszyscy uczestnicy wystawili najwyższą ocenę (5.0) w kluczowych kategoriach, takich jak przebieg, jakość oraz organizacja praktyk, a także podejście prowadzącego. Po ukończeniu praktyk absolwenci kierunku archeologia Uniwersytetu Szczecińskiego znajdują zatrudnienie w instytucjach kultury, firmach konsultingowych oraz w jednostkach ochrony zabytków. Doświadczenie zdobyte podczas praktyk zwiększa ich konkurencyjność na rynku pracy oraz umożliwia lepsze odnalezienie się w różnych rolach zawodowych, takich jak konserwator zabytków, archeolog terenowy czy specjalista ds. dokumentacji.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Rekrutacja na studia I i II stopnia na kierunku *archeologia* jest realizowana na Uniwersytecie Szczecińskim poprzez portal dla kandydatów na studia (<https://kandydaci.usz.edu.pl/>). Na wspomnianej stronie znajduje się szczegółowy opis oferty edukacyjnej uczelni, omówienie zasad rekrutacji, akty prawne i inne istotne informacje, w tym podstrony kierunków, na których można dokonać rejestracji. Na Uniwersytecie Szczecińskim studia na I i II stopniu archeologii realizowane są wyłącznie w trybie stacjonarnym.

Link do rejestracji kandydatów na I stopień studiów na kierunku *archeologia*:

<https://kandydaci.usz.edu.pl/kierunki/archeologia/#kryt>

Link do rejestracji kandydatów na II stopień studiów na kierunku *archeologia*:

<https://kandydaci.usz.edu.pl/ii-stopien/archeologia/>

Obowiązujące zasady rekrutacji na studia reguluje uchwała Senatu US nr 85/2023 z dnia 29 czerwca 2023 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz kryteriów kwalifikacji na studia pierwszego, drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie na Uniwersytecie Szczecińskim rozpoczynające się w roku akademickim 2024/2025 (zał. 3.1) z późniejszymi zmianami wprowadzonymi uchwałą nr 47/2024 z dnia 25 kwietnia 2024 roku zmieniającą uchwałę w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz kryteriów kwalifikacji na studia pierwszego, drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie na Uniwersytecie Szczecińskim rozpoczynające się w roku akademickim 2024/2025 (zał. 3.2).

Dodatkowe istotne informacje na temat zasad i kryteriów rekrutacji oraz obowiązujących procedur zawarte są w dokumencie *Kryteria kwalifikacji na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie rozpoczynające się w roku akademickim 2024/2025* (zał. 3.3), który jest załącznikiem wspomnianej wcześniej uchwały nr 47/2024.

Nabór na studia I stopnia na kierunku *archeologia* w ramach obowiązującego limitu miejsc jest realizowany w trybie postępowania konkursowego. Pod uwagę brane są oceny z trzech wybranych przez kandydata przedmiotów ze świadectwa maturalnego. Kandydat może wskazać do oceny po jednym przedmiocie z każdej z trzech zdefiniowanych grup: Grupa I: biologia, chemia, fizyka i astronomia/fizyka, geografia, historia, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna, wiedza o społeczeństwie; Grupa II: język obcy nowożytny: dowolny; Grupa III: język polski. Decyzja o przyjęciu na studia podejmowana jest na podstawie miejsca uzyskanego przez kandydata na liście rankingowej, wynikającego z punktów obliczonych z jednolitego algorytmu, obowiązującego dla wszystkich studiów

I stopnia na Uniwersytecie Szczecińskim. Reguły te zapewniają transparentne i uczciwe zasady rekrutacyjne oraz gwarantują równe traktowanie wszystkich kandydatów.

Do postępowania kwalifikacyjnego na II stopień studiów na kierunku *archeologia* mogą przystąpić osoby legitymujące się dyplomem ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia z archeologii oraz historii, etnologii, etnografii, historii sztuki, turystyki, kulturoznawstwa. Kryterium kwalifikacji jest ocena na dyplomie. Na studia II stopnia w pierwszej kolejności przyjmowani są w ramach limitu miejsc absolwenci studiów I stopnia archeologii. Jeżeli przewidziany limit nie został wypełniony, w dalszej kolejności przyjmowani są absolwenci studiów co najmniej I stopnia lub jednolitych studiów magisterskich z innych kierunków.

Zasady pozakonkursowego przyjmowania na I stopień studiów na kierunku archeologia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych reguluje uchwała nr 86/2023 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 czerwca 2023 r., w sprawie zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych w latach akademickich 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027 (zał. 3.4). W procesie rekrutacji laureaci i finaliści olimpiad i konkursów wymienionych w załączniku do uchwały nr 86/2023 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 czerwca 2023 r. (zał. 3.5) otrzymują maksymalną liczbę punktów, co jest równoznaczne z uzyskaniem pierwszych miejsc na liście rankingowej.

Reguły potwierdzania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej są określone w załączniku do uchwały nr 95/2019 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. *Regulamin studiów w Uniwersytecie Szczecińskim* (zał. 3.6) w odpowiednich paragrafach Działu VI. *Wznawianie studiów, przeniesienia i zmiany*. W wymienionym dziale zdefiniowano m.in. zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących. Warunkiem przeniesienia zajęć zaliczonych w innej jednostce organizacyjnej uczelni macierzystej albo poza uczelnią macierzystą, w tym w uczelni zagranicznej, w miejsce punktów przypisanych zajęciom i praktykom określonym w planie studiów i programie studiów jest stwierdzenie zbieżności uzyskanych efektów uczenia się. Studentowi przenoszącemu zajęcia zaliczone w uczelni innej niż macierzysta (w tym zagranicznej) przypisuje się taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom uczenia się uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk w jednostce przyjmującej.

Zasady potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną precyzuje uchwała nr 117/2019 Senatu US z dnia 26 września 2019 roku w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów (zał. 3.7). Potwierdzenie efektów uczenia się, czyli weryfikacja posiadanych efektów uczenia się zorganizowanego instytucjonalnie poza systemem studiów oraz uczenia się niezorganizowanego instytucjonalnie, następuje zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Jest ono przeprowadzane w celu zaliczenia kandydatowi określonych modułów/przedmiotów wraz z przypisaniem do każdego z nich efektów kształcenia oraz liczby punktów ECTS przewidzianych w programie studiów, bez konieczności jego uczestnictwa w pełnym wymiarze zajęć dydaktycznych. Podstawą do potwierdzania efektów uczenia się jest odniesienie do rzeczywistej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych kandydata do rezultatów uczenia się zdefiniowanych dla przedmiotów na określonym kierunku i profilu studiów. Dotychczas w Katedrze Archeologii US nie wystąpiła jednak sytuacja, która wymagałaby zastosowania zapisów uchwały Senatu US nr 117/2019 z dnia 26 września 2019.

Studenci by dopełnić procesu rekrutacji biorą udział w dniach adaptacyjnych, w trakcie których odbywają za pomocą platform e-learningowych niezbędne szkolenia, w tym np. Uczelniany savoir vivre przygotowany przez Samorząd Studentów (więcej na stronie <https://dniadaptacyjne.usz.edu.pl/>). Dni adaptacyjne to również spotkania z Dziekanem Wydziału Humanistycznego oraz Dyrekcją Instytutu Historycznego, a także z opiekunem roku.

Zasady oceny postępów i osiągnięć studentów w procesie uczenia się są określone precyzyjnie, gwarantując obiektywność, rzetelność oraz jednakowe traktowanie wszystkich studentów. Do weryfikacji uzyskanych przez studenta efektów uczenia się wykorzystywane są metody: egzamin ustny, egzamin pisemny, kolokwium, sprawdzian, projekt, prezentacje, praca pisemna/esej/recenzja,

weryfikacja poprzez obserwację (zajęcia praktyczne), praca dyplomowa, opinie w dzienniku praktyk. Decyzję dotyczącą wyboru metod, form pracy oraz zasad oceny podejmuje prowadzący zajęcia zgodnie z obowiązującym sylabusem. Temat ten jest obowiązkowo omawiany podczas pierwszych zajęć z danego przedmiotu w semestrze. Tematyka zadań i egzaminów zależy od specyfiki danego przedmiotu. Wszyscy wykładowcy archiwizują dokumentację potwierdzającą osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Zasady sprawdzania i oceny efektów uczenia się są określone w sposób ogólny we wspomnianym wcześniej załączniku do uchwały nr 95/2019 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. *regulamin studiów w Uniwersytecie Szczecińskim* w Dziale V. Zaliczanie przedmiotu.

Zasady odbywania i oceny praktyk dla I stopnia studiów na kierunku archeologia precyzuje załącznik do uchwały nr 30/XLII/2024 Rady Dydaktycznej Wydziału Humanistycznego US z dnia 28 marca 2024 r., natomiast dla II stopnia studiów na kierunku archeologia jest to załącznik uchwały nr 31/XLII/2024 Rady Dydaktycznej Wydziału Humanistycznego US z dnia 28 marca 2024 r. Zakres praktyk zawodowych zawarty jest natomiast w *Ramowym programie praktyk dla kierunku archeologia*, oddzielnie dla pierwszego i drugiego stopnia. Ponadto na II stopniu studiów na kierunku archeologia realizowane są praktyki muzealno-konserwatorskie (regulaminy wszystkich rodzajów praktyk dostępne na stronie: https://hum.usz.edu.pl/studenci/regulaminy-praktyk/?fbclid=IwY2xjawF40i5leHRuA2FibQIxMAABHRwu2AnpLLitpz4bTZ8BmUi36XxEdP4JTSTi-itdO4IR7jo7bEA-eB8Quw_aem_Ls45rgWeqFamdVJXpuT6nA). Odbycie praktyk jest potwierdzane na podstawie dziennika praktyk prowadzonego przez studenta oraz w oparciu o opinię z przebiegu praktyki, wraz z proponowaną oceną, wystawioną przez opiekuna z ramienia podmiotu przyjmującego na praktykę. Wymieniona dokumentacja jest podstawą oceny osiągnięcia efektów uczenia się podczas praktyk. W karcie oceny określa się stopień realizacji przewidzianych efektów uczenia się. Proces ten jest regularnie monitorowany, a zakres praktyk i osiągnięte efekty podlegają systematycznej ewaluacji. Rekomendacje w tym zakresie są formułowane zarówno przez opiekunów praktyk, jak i przez współpracujących pracodawców oraz zewnętrznych interesariuszy. W trakcie całego cyklu studiów I stopnia student ma do zrealizowania 7 tygodni praktyk. Ocena wstawiana jest na koniec 6 semestru i jest wyliczona przez opiekuna praktyk na podstawie średniej ocen proponowanych przez opiekunów z ramienia podmiotów przyjmujących i oceny dokumentacji przedstawionej przez studenta. W trakcie studiów II stopnia studiów studenci są zobowiązani do odbycia 3 tygodni praktyk, realizowanych jako praktyki w trakcie badań wykopaliskowych, i 2 tygodni praktyk muzealno-konserwatorskich. Oceny i uznanie efektów kształcenia następuje na koniec semestru 4 na podstawie przedstawionej dokumentacji i oceny zaproponowanej przez prowadzącego praktykę z ramienia podmiotów przyjmujących.

Na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego funkcjonuje również *Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia* (zwany dalej WSZJK), powołany na mocy zarządzenia nr 11/2021 Dziekana Wydziału Humanistycznego US z dnia 26 II 2021 r. Głównymi zadaniami realizowanymi przez WSZJK są: podnoszenie poziomu kształcenia studentów, monitorowanie systemu kształcenia, opracowanie i doskonalenie procedur zapewniania jakości kształcenia oraz podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności Uniwersytetu oraz zbieranie i wykorzystywanie opinii pracodawców do tworzenia i doskonalenia programów studiów (<https://hum.usz.edu.pl/ksztalcenie/wewnetrzny-system-zapewnienia-jakosci-ksztalcenia/>). Zadania pro jakościowe realizowane są za pomocą kwestionariuszy i ankiet, hospitacji i wizytacji, kart samooceny kierunku, sprawozdań, protokołów konsultacji z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi, sprawozdania rocznego z działalności zespołów kierunków. Zebrane w ten sposób informacje są analizowane po każdym semestrze. W przypadku uwag wskazujących na konieczność wprowadzenia zmian w procesie nauczania, osoby prowadzące zajęcia zobowiązane są do podjęcia działań doskonalących, obejmujących modyfikacje metod nauczania lub treści programowych. W związku z działaniami dotyczącymi monitorowania jakości kształcenia i doskonalenia programu studiów, studenci co roku wypełniają również ankiety ewaluacyjne, w których oceniają nauczycieli akademickich oraz realizację poszczególnych zajęć i przystępność ich treści. Ankiety są przygotowane przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. Studenci oceniają w ankietach sumienność wykładowców (punktualność, odbywanie zajęć zgodnie z planem), sposób prowadzenia zajęć (przemyślany i uporządkowany, sprzyjający zdobywaniu wiedzy),

stosunek prowadzącego zajęcia do studentów (życzliwość, kultura osobista, szacunek), komunikatywność wykładowców (jasność przekazu, klarowność, przejrzystość), możliwość kontaktu z wykładowcami poza zajęciami (konsultacje, kontakt mailowy, telefoniczny). W ankiecie są również dwa otwarte pytania, dotyczące sugestii co można poprawić oraz za co można pochwalić ocenianego wykładowcę. Wyniki ankiet są następnie poddawane analizie i w razie potrzeby podejmowane są decyzje o wprowadzeniu zmian w procesie dydaktycznym.

Zasady dyplomowania na Uniwersytecie Szczecińskim mają na celu zweryfikowanie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów i są określone w załączniku do uchwały nr 95/2019 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. *Regulamin studiów w Uniwersytecie Szczecińskim* (zał. 3.6) w wymienionych niżej paragrafach:

DZIAŁ VIII. Warunki ukończenia studiów; § 56 [Praca dyplomowa, egzamin dyplomowy]; § 57 [Termin składania pracy dyplomowej]; § 58 [Promotor i recenzent pracy]; § 59 [Warunki dopuszczenia do egzaminu dyplomowego]; § 60 [Egzamin dyplomowy]; § 61 [Powtórny egzamin dyplomowy]; § 62 [Ukończenie studiów]; § 63 [Wynik ukończenia studiów].

Szczegółowe zasady i tryb dyplomowania są również opisane w załączniku nr 1 do uchwały nr 84/XI/2020 Rady Dydaktycznej Wydziału Humanistycznego US z dnia 10 VII 2020 r. *merytoryczne i formalne kryteria pisania prac dyplomowych na kierunku archeologia, studia pierwszego i drugiego stopnia* (zał. 3.8 i 3.9). Dokumenty te określają m.in. zasady wyboru opiekuna naukowego (i jego ewentualną zmianę), zasady zaliczenia seminarium dyplomowego i warunki dopuszczenia do egzaminu dyplomowego oraz pozostałe procedury i warunki. Głównym celem seminarium jest przygotowanie studenta do samodzielnego napisania pracy dyplomowej.

Proponowany przez studenta temat pracy dyplomowej jest zgłaszany przez promotora koordynatorowi kierunku w terminie dwóch miesięcy od rozpoczęcia seminarium dyplomowego. Następnie zgłoszone tematy prac są omawiane i analizowane przez zespół kierunku, który rekomenduje je do zatwierdzenia przez Radę Dydaktyczną Wydziału Humanistycznego US. Rada dydaktyczna zatwierdza tematy prac dyplomowych nie później niż na pół roku przed regulaminowym terminem ukończenia studiów. Każda ewentualna późniejsza zmiana tematu musi być zgłoszona do zastępcy dyrektora Instytutu Historycznego, a następnie powinna być zatwierdzona przez prodziekana ds. studenckich oraz Radę Dydaktyczną Wydziału Humanistycznego. Poszczególne semestry seminarium są zaliczane studentowi według form i warunków zaliczenia znajdujących się w sylabusach seminarium dyplomowego obu stopni.

Przed oficjalnym zaakceptowaniem pracy dyplomowej przez promotora student przekazuje promotorowi elektroniczną wersję pracy w celu kontroli jej oryginalności, tj. sprawdzenia jej przy pomocy Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (dalej JSA). Szczegółową procedurę kontroli oryginalności pracy oraz wzory sporządzanej dokumentacji, potwierdzającej wykonanie tych czynności, określa zarządzenie nr 64/2024 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 22 marca 2024 r. *w sprawie procedury antyplagiatowej w Uniwersytecie Szczecińskim* (zał. 3.10). Warunkiem dalszego procedowania pracy dyplomowej jest potwierdzenie przez JSA, że praca została napisana samodzielnie przez studenta. W tym celu opiekun naukowy analizuje raport z systemu antyplagiatowego i podejmuje decyzję co do dalszych kroków. Kolejnym warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie przez studenta liczby punktów ECTS wynikającej z programu studiów oraz spełnienie pozostałych wymagań programowych.

Student składa jeden egzemplarz pracy dyplomowej z niezbędnymi oświadczeniami i raportem z systemu antyplagiatowego w dziekanacie w Dziale Obsługi Studenta, a dwa kolejne przekazuje do oceny dla promotora i recenzenta. Wszystkie wymagane dokumenty muszą być złożone co najmniej 14 dni przed planowanym terminem egzaminu dyplomowego. Egzamin dyplomowy powinien odbyć się najpóźniej w okresie miesiąca od terminu złożenia pracy w dziekanacie.

Promotor i recenzent oceniają treść pracy dyplomowej wg standardowego formularza recenzyjnego, obejmującego takie zagadnienia jak: Czy treść pracy odpowiada tematowi określönemu w tytule?; Ocena układu pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez itp.; Merytoryczna ocena treści pracy; Uwagi dotyczące części empirycznej; Czy i w jakim zakresie praca stanowi nowe ujęcie problemu?; Charakterystyka doboru wykorzystania źródeł; Ocena formalnej

strony pracy (poprawność języka, opanowanie techniki pisania pracy, spis rzeczy, odsyłacze); Sposób wykorzystania pracy (publikacje, udostępnienie instytucjom, materiał źródłowy).

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana, której przewodniczy prodziekan ds. studenckich albo profesor lub doktor habilitowany. W skład komisji wchodzi także promotor oraz recenzent pracy. W czasie egzaminu student musi odpowiedzieć na dwa pytania o charakterze szczegółowym, związane z tematem pracy oraz na jedno pytanie o charakterze ogólnym, dotyczące dyscypliny. Pytanie ogólne i jedno pytanie szczegółowe zadaje promotor. Jedno pytanie szczegółowe zadaje recenzent. Po egzaminie sporządzany jest protokół uwzględniający oceny z pracy oraz oceny z odpowiedzi na zadane pytania. Ostateczny wynik studiów wyliczany jest zgodnie z obowiązującym regulaminem studiów. Stanowi on sumę: 5/10 oceny średniej ważonej (zaokrąglonej do trzech miejsc po przecinku) z przebiegu studiów; 3/10 średniej arytmetycznej oceny pracy dyplomowej wystawionych przez promotora i recenzenta, w zaokrągleniu do trzech miejsc po przecinku; 2/10 średniej arytmetycznej oceny z odpowiedzi na pytania z egzaminu dyplomowego, w zaokrągleniu do trzech miejsc po przecinku.

Losy absolwentów Katedry Archeologii US są monitorowane przez Akademickie Biuro Karier US co reguluje Zarządzenie nr 187/2020 Rektora US z dnia 11 grudnia 2020 roku w sprawie *monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Szczecińskiego* (zał. 3.11). Zebrane informacje wskazują na to, że znacząca grupa absolwentów znajduje zatrudnienie w szeroko rozumianej dziedzinie ochrony zabytków i archeologii, dzięki czemu mają oni możliwość korzystania z umiejętności praktycznych i wiedzy nabytych podczas studiów. Część ze studentów decyduje się na kontynuowanie edukacji na studiach doktorskich. Wśród absolwentów Katedry Archeologii US są obecnie pracownicy naukowcy IAI PAN, pracownicy merytoryczni wielu jednostek muzealnych na Pomorzu Zachodnim (np. Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie), a także pracownicy merytoryczni różnych filii Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego oraz lokalnych instytucji badawczych (np. Międzynarodowy Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych US), domów kultury i urzędów. Absolwenci są także zatrudnieni w komercyjnych firmach archeologicznych, realizujących badania ratunkowe w kraju i zagranicą oraz prowadzą własną działalność gospodarczą, oferując usługi związane z nadzorami archeologicznymi i doradztwem. Absolwenci działają ponadto w lokalnych fundacjach i stowarzyszeniach związanych z ochroną zabytków i promocją dziedzictwa kulturowego (np. Łobeska Fundacja Archeologiczna, Stowarzyszenie Przyjaciół Stołczyna). Pracownicy Katedry Archeologii US utrzymują stały kontakt z absolwentami oraz współpracują z nimi przy okazji różnych przedsięwzięć naukowych i popularnonaukowych.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Od nowego cyklu kształcenia zmianie ulegnie proces dyplomowania na poziomie studiów I stopnia. Praca dyplomowa zastąpiona zostanie egzaminem. Jest to efekt konsultacji z interesariuszami, ale również problemów z terminową obroną prac dyplomowych na studiach I stopnia.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku *archeologia* na Uniwersytecie Szczecińskim posiadają szerokie kompetencje dydaktyczne, naukowe oraz miękkie, dzięki którym z powodzeniem realizują program studiów i umożliwiają osiągnięcie studentom efektów uczenia się. Kadre dydaktyczną tworzą przede wszystkim pracownicy Katedry Archeologii US. W skład zespołu wchodzi pięciu doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora uczelnianego oraz pięciu doktorów zatrudnionych na stanowisku adiunkta. Zajęcia dydaktyczne z historii starożytnej, historii średniowiecza, zarysu historii sztuki, statystyki, archeologii miejsc pamięci oraz łaciny na kierunku *archeologia* prowadzi jeden profesor tytularny, trzech doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora uczelnianego oraz jeden doktor zatrudniony na stanowisku adiunkta. Zajęcia z zakresu antropologii kultury realizowane są przez etnologa ze stopniem doktora, zaś ochronę własności intelektualnej prowadzi specjalista w zakresie prawa ze stopniem doktora.

Seminaria dyplomowe na kierunku archeologia prowadzone są przez specjalistów w konkretnych dziedzinach. Studenci zazwyczaj mają do wyboru trzech różnych prowadzących, co pozwala im realizować prace u ekspertów z poszczególnych epok archeologicznych.

Obciążenie dydaktyczne na Uniwersytecie Szczecińskim wynosi 225h dla adiunktów, 190h dla doktorów habilitowanych zatrudnionych na stanowisku profesora (zał. 4.1). Pracownicy dydaktyczni, dla których Uniwersytet Szczeciński jest pierwszym miejscem pracy, mają obciążenie dydaktyczne odpowiadające wskazanym normom. Z uwagi na rozwiązanie umowy o pracę z jednym z pracowników w trakcie przerwy wakacyjnej, pozostali pracownicy przejęli część zajęć. Wymusiło to w przypadku niektórych pracowników przydział nadgodzin, nieprzekraczający jednak dopuszczalnych norm. Jednocześnie trwają prace nad zatrudnieniem dodatkowej osoby od przyszłego roku akademickiego (październik 2025). Ogłoszenie konkursu przewidziane jest na wiosnę 2024 r. Natomiast nieco wcześniej, bo od semestru letniego 2024, będzie zatrudniony kolejny dydaktyk w wymiarze pół etatu. Trwają prace przygotowujące do przekształcenia archeologii na Uniwersytecie Szczecińskim w dyscyplinę ewaluowaną: oznacza to, że w najbliższych dwóch latach planowane są kolejne dwa zatrudnienia, które pozwolą zwiększyć liczebność kadry naukowej do liczby 12 osób. Wstrzymanie zatrudnienia w chwili obecnej wynika z oczekiwania na nową ustawę.

Pracownicy Instytutu Historycznego z Katedry Archeologii (IH KA) prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku z powodzeniem łączą pracę naukową z dydaktyczną, angażując w swoje badania studentów, pokazując im jak wygląda archeologia w działaniu. Na efekty wyników naukowych wpływ miała pandemia wirusa COVID z lat 2020-2022. Dodatkowo, w tym okresie miały miejsce urlopy macierzyńskie, w przypadku dr M. Chmiel-Chrzanowskiej w latach 2019-2020; 2021-2023, w przypadku dr Harabasz 2022-2023. W okresie osłabienia dydaktycznego kadry zatrudniano specjalistów spoza Uniwersytetu, np. dr. B. Rogalskiego z Muzeum Narodowego w Szczecinie.

W latach 2019-2024 pracownicy Instytutu Historycznego z Katedry Archeologii realizowali 8 grantów finansowanych między innymi z NCN i MKiDN (zał. 4.2). Pracownicy KA IH uczestniczyli w 13 projektach jako wykonawcy lub w funkcji kierowników grantu (zał. 4.2). Dowodem aktywnej działalności naukowej są przede wszystkim publikacje naukowe. W latach 2019-2024 pracownicy IH KA opublikowali łącznie 220 tekstów naukowych, w tym 7 monografii, 94 rozdziałów, 27 recenzji, 14 redakcji książek i 87 artykułów naukowych (zał. 4.3). Warto zauważyć, że wśród wymienionych artykułów aż 17 opublikowanych zostało w najlepszych czasopismach archeologicznych, których punktacja na liście ministerialnej wynosi 140 pkt. lub więcej. W tym okresie pracownicy Katedry wzięli czynny udział w 57 konferencjach krajowych, 24 konferencjach międzynarodowych, współorganizowali 13 konferencji, w tym 5 zagranicznych (zał. 4.4).

Pracownicy IH KA są członkami licznych polskich i międzynarodowych gremiów naukowych i kulturalnych, w których aktywnie działają (pełna lista zał. 4.5).

Pracownicy zasiadają również w gremiach uczelnianych. W latach 2020-2024 dr hab. Marcin Szydłowski pełnił na Wydziale Humanistycznym funkcję prodziekana do spraw studenckich, przez lata stanowiąc łącznik między administracją a studentami, pomagał im odnajdować się w uczelnianej rzeczywistości. Dr K. Ślusarska, dr M. Chmiel-Chrzanowska i dr A. Matuszewska zasiadają w Radzie Naukowej Instytutu Historycznego.

Pracownicy IH z KA pełnią rolę recenzentów prac doktorskich, ale również monografii i artykułów w czasopismach polskich oraz zagranicznych. Wśród nich wymienić można takie czasopisma jak: *Historyka*, *Analecta Archaeologica Ressorviensia*, *Śląskie Sprawozdania Archeologiczne*, *Przegląd Archeologiczny*, *Archeologia Polski*, *Ochrona Zabytków*, *Raport*, *Open Archaeology*, *Polish Cartographical Review*, *Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung*, *Prähistorische Zeitschrift*, *Hansische Geschichtsblätter*, *Baltische Studien*, *Fasciculi ArchaeologiaeHistoricae*, *Open Archaeology*, *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*.

Naukowcy pracujący w Katedrze Archeologii Instytutu Historycznego są również aktywni na polu redaktorskim. Dr Katarzyna Ślusarska jest członkinią redakcji w *Open Archaeology* (dział Theory and Interpretation in Archaeology). Dr Marta Chmiel-Chrzanowska pełni rolę sekretarza, a od roku 2024 również przejęła obowiązki redaktora w czasopiśmie *Przeszłość Demograficzna Polski*. Prof. Marcin Majewski jest redaktorem naczelnym czasopisma *Stargardia*, zasiada również w radzie naukowej

Rocznika Chojeńskiego oraz Komitecie Redakcyjnym *Kwartalnika Historii Kultury Materialnej*. Prof. Felix Bierman jest współredaktorem dwóch serii naukowych: *Studien zur Archäologie Europas* oraz *Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern*. Zasiada również w redakcjach czasopism naukowych wydawanych na terenie Niemiec i Polski: *Baltische Studien*, *Burgen und Schlösser*, *Archeologia Polski*, *Stargardia*, *Acta Militaria Mediaevalia*, *Hansische Umschau/ Hansische Geschichtsblätter*.

Jednym z podstawowych filarów Instytutu Historycznego, w ramach którego funkcjonuje Katedra Archeologii jest dbanie o rozwój naukowy pracowników. W okresie objętym raportem dwóch pracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego – Grzegorz Kiarszys (2021 – UAM) oraz Marcin Szydłowski (2023 – UAM). W omawianym okresie G. Kiarszys uzyskał też stanowisko profesora uczelnianego (2022). Obecnie jeden pracownik – dr Agnieszka Matuszewska przygotowuje się do wszczęcia procedury habilitacyjnej. Polityka Instytutu i Katedry zmierza do tego, by osoby finalizujące kwestie związane z awansem naukowym były obciążone mniejszym pensum dydaktycznym i zadaniami organizacyjnymi. Regulamin Uniwersytetu Szczecińskiego przewiduje również możliwość starania się o urlop naukowy, o co oficjalnie wystąpił dr hab. Marcin Szydłowski na kolejny rok akademicki. Efektem urlopu ma być monografia naukowa w języku angielskim. Dodatkowo wspomnieć należy, że prócz wykształcenia archeologicznego dwójka z pracowników posiada też stopień magistra z historii – dr Marta Chmiel-Chrzanowska, dr Michał Adamczyk, a jeden magistra z historii sztuki – prof. Marcin Majewski, dr hab. Marcin Szydłowski ukończył studia podyplomowe z zakresu geologii, a obecnie studiuje prawo, dr Katarzyna Ślusarska ukończyła studia podyplomowe z zakresu biologii sądowej.

W latach 2019-2024 pracownicy KA IH otrzymywali także odznaczenia i nagrody:

- Nagrody Rektora za działalność organizacyjną – Katarzyna Ślusarska, Marta Chmiel-Chrzanowska, Grzegorz Kiarszys
- Nagrody Rektora za działalność naukową – Grzegorz Kiarszys
- Nagrody Rektora za wybitne publikacje. – Marta Chmiel-Chrzanowska, Grzegorz Kiarszys, Katarzyna Ślusarska, Agnieszka Matuszewska, Jörg Kleeman,
- Nagroda Naukowca Roku Uniwersytetu Szczecińskiego w grupie nauk humanistycznych, teologicznych i pozostałych za rok 2023 – Agnieszka Matuszewska,
- Odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” – Marcin Majewski,
- Zachodniopomorski Nobel 2023 w dziedzinie nauk humanistycznych – Agnieszka Matuszewska.

Pracownicy KA IH w latach 2019-2024 systematycznie podnosili swoje kompetencje poprzez udział w licznych kursach i szkoleniach (zał. 4.6).

Warto również wspomnieć w tym aspekcie o objazdach naukowych dla pracowników, organizowanych corocznie przez dyrekcję Instytutu. Ich celem jest poszerzenie wiedzy z zakresu historii i archeologii Pomorza. W 2020 roku odbyły się ponadto obowiązkowe szkolenia antymobingowe dla pracowników. Udział wzięli w nich wszyscy pracownicy Katedry. Członkowie zespołu dydaktycznego regularnie doszkalają się również w kwestiach związanych z programem studiów oraz wprowadzaniem zmian. Ostatnie szkolenie miało miejsce 24.10.2024 r.

Popularyzacja archeologii stanowi nasz przywilej, ale również obowiązek społeczny. Katedra Archeologii Instytutu Historycznego ma bardzo bogate doświadczenie na tym polu. Często tego typu akcje współorganizowane są ze studentami. Ten aspekt działalności KA IH podzielić można na kilka filarów: wykłady popularnonaukowe w szkołach i różnych instytucjach; publikacje o charakterze popularnonaukowym – (zarówno artykuły, jak i monografie); wywiady oraz programy telewizyjne; organizacja i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych promujących archeologię; prowadzenie popularnonaukowej działalności w sieci; wypowiedzi eksperckie i wywiady radiowe. Lista osiągnięć KA na polu popularyzacji jest bardzo długa, a pracownicy Katedry stawiają sobie za cel dzielenie się wiedzą z szeroko rozumianym społeczeństwem (zał. 4.7).

Kadra Katedry Archeologii Instytutu Historycznego jest w pełni przygotowana do prowadzenia merytorycznych zajęć dydaktycznych o wysokiej jakości. Podstawą przydziału zajęć dydaktycznych są kompetencje osoby, która je prowadzi: specjalizacja, kursy, zainteresowania poparte badaniami

naukowym, publikacjami oraz doświadczeniem praktycznym. Uwzględniane są także nowatorskie pomysły kadry na poprowadzenie danego przedmiotu, jak np. symulator stanowiska archeologicznego wykorzystywany w procesie nauki metodyki badań archeologicznych. Pracownicy KA IH starają się regularnie uatrakcyjnić program studiów dodatkowymi zajęciami. Przykładem może być zorganizowany przez prof. M. Majewskiego we współpracy z dr K. Ślusarską (koordynator i główny wykonawca) i prof. G. Kiarszysem programu dla studentów *Region Spring School* „Identity-Ritual-Death in the Baltic Sea”, w Kuliacach 29.05-04.06 w 2022 r. Innym przykładem są dwudniowe warsztaty na temat praktycznych aplikacji metod fotogrametrycznych w archeologii funeralnej zaplanowane przez dr K. Harabasza na styczeń 2025 roku.

Proces rekrutacji na stanowiska badawczo-dydaktyczne prowadzony jest w oparciu o otwarty konkurs. O przyjęciu do pracy decyduje powołana w tym celu komisja specjalistów, która ocenia dorobek naukowy kandydata oraz perspektywy jego rozwoju, doświadczenie dydaktyczne, organizacyjne oraz badawcze.

Bezpośrednim przełożonym pracowników w kwestiach dydaktycznych jest Dziekan Wydziału Humanistycznego prof. US dr hab. Krzysztof Nerlicki. W strukturze Instytutu jest także stanowisko zastępcy dyrektora ds. dydaktycznych pełnione obecnie przez dr. Tomasza Ślepowrońskiego. Wraz z kierownikiem Katedry prof. US dr. hab. Majewskim oraz zespołem kierunkowym czuwają oni nad właściwymi przydziałami dydaktycznymi na kierunku *archeologia*. Przewodniczącą zespołu kierunkowego w Katedrze jest dr Katarzyna Ślusarka, która zarządza kwestiami związanymi z kształceniem.

Pracownicy badawczo-dydaktyczni podlegają ocenie w kilku aspektach. Co semestr przeprowadzana jest ankieta dla poszczególnych dydaktyków wypełniana przez studentów. Wynik ankiety włączany jest w ocenę pracownika, która odbywa się w okresie dwuletnim. W sytuacji, w której dobrowolna ankieta jest niemiarodajna (wymóg 30% ankietowanych), przełożony nauczyciela przeprowadza na jego zajęciach hospitację. W sytuacji, gdy pojawiają się głosy ze strony studentów na temat potencjalnych nieprawidłowości, dyrekcja Instytutu wraz z kierownikiem Katedry reagują poprzez spotkanie z danym pracownikiem, wypracowanie systemu naprawczego oraz monitorowanie jego wdrażania. Przełożeni mają również prawo przeprowadzić niezapowiedzianą wizytację zajęć u osób, u których dochodzi do domniemych nieprawidłowości.

Pracownicy Uniwersytetu Szczecińskiego podlegają szczegółowej ocenie co dwa lata (regulamin przeprowadzania oceny okresowe zał. 4.8). Ocena prowadzona jest w trzech kategoriach: naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej (4.8a). Wynik oceny ma wiążące konsekwencje, dwukrotna negatywna ocena skutkuje rozwiązaniem umowy o pracę. W ubiegłym roku akademickim taka sytuacja dotknęła jednego z pracowników KA IH. Otrzymał on negatywną ocenę w trzech wskazanych parametrach, w trakcie poprzedniego roku studenci zgłaszali nieprawidłowości w postaci oficjalnych skarg, w efekcie Rektor rozwiązał z nim umowę o pracę z dniem 30 września 2024 r.

Dyrekcja Instytutu niezależnie od ocen prowadzi monitoring pracy naukowców zatrudnionych w Instytucie. Przynajmniej dwa razy w roku akademickim zbierane są informacje na temat aktywności pracowników. Pozwala to skorygować ewentualne braki jeszcze przed oceną dwuletnią, ale również prowadzić system motywujący. Taka praktyka mieści się w strategii rozwoju Instytutu (zał. 4.9).

Pracownicy Uniwersytetu Szczecińskiego przejawiający szczególną aktywność na polu naukowym, dydaktycznym lub organizacyjnym mogą uzyskać nagrodę Rektora. Zasady podziału i wyliczania stawek nagród określa *Regulamin podziału funduszu nagród i ich przyznawania nauczycielom akademickim w Uniwersytecie Szczecińskim*. Pracownik naukowo-dydaktyczny może uzyskać nagrodę Rektora za następujące aktywności (zał. 4.10, 4.10a):

- Działalność naukowa: nagroda I i II stopnia,
- Działalność dydaktyczna: nagroda I i II stopnia,
- Działalność organizacyjna: nagroda I i II stopnia,
- Nagroda za całokształt osiągnięć,
- Nagroda dla Naukowca Roku albo za wyjątkowe osiągnięcie naukowe.

Dodatkowo każdy pracownik badawczo-dydaktyczny ma szansę uzyskać bonusowe wynagrodzenie za opublikowanie wybitnej publikacji. Dodatkowe wynagrodzenie przyznawane jest za następujące publikacje (zał. 4.11):

- monografię naukową opublikowaną przez wydawnictwo poziomu II,
- redakcję monografii naukowej opublikowanej przez wydawnictwo poziomu II,
- rozdział w monografii naukowej opublikowanej przez wydawnictwo poziomu II,
- monografię naukową opublikowaną przez wydawnictwo poziomu I,
- artykuł naukowy opublikowany w czasopiśmie naukowym albo w recenzowanych materiałach z międzynarodowej konferencji naukowej za który przyznano: 70 pkt; 100 pkt; 140 pkt lub 200 pkt.

Na Uniwersytecie Szczecińskim wprowadzono szereg rozwiązań mających zapobiegać mobbingowi, dyskryminacji i wyrównywania płac między pracownikami (zał. 4.12, 4.13, 4.14). Każdy pracownik ma obowiązek odbyć szkolenie z zakresu przeciwdziałania mobbingowi, ostatnie takie szkolenie odbyło się w 2021 roku. Ponadto, na stronie Katedry Archeologii US (<https://archeologia.usz.edu.pl/>) w zakładce *Dla studentów* w dziale *Polityka antymobbingowa* zamieszczony jest wewnętrzny *Regulamin dot. przeciwdziałania mobbingowi oraz dobrych praktyk w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Szczecińskiego* oraz *Formularz dotyczący zgłoszenia mobbingu w Katedrze Archeologii US*, za pomocą którego można złożyć zawiadomienie, zarówno anonimowo, jak i nieanonimowo przesyłając go np. na e-mail zaufania.pomoc.katedra.archeologii.us@gmail.com lub na adres wybranego pracownika KA IH.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Zajęcia dydaktyczne prowadzone w ramach kierunku archeologia realizowane są w budynkach wydziału Humanistycznego przy ulicy Krakowskiej 71-79. Dodatkowo nauczyciele i studenci dysponują pomieszczeniami przeznaczonymi wyłącznie do badań i kształcenia w ramach archeologii. Pomieszczenia znajdujące się w Instytucie Historycznym w pełni pozwalają na komfortowe kształcenie studentów, a ilość miejsca jest dostosowana do ich liczby. Katedra Archeologii dysponuje ponadto sprzętem oraz materiałami dydaktycznymi wspierającymi nauczycieli w procesie kształcenia. Infrastruktura oraz zasoby edukacyjne pozwalają na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, ale również przygotowują ich zarówno do pracy terenowej, jak również analitycznej. Duży nacisk kładziony jest na naukę metod nieinwazyjnych oraz analizy i przetwarzania danych komputerowych. W procesie kształcenia dużą rolę przywiązujemy do badań terenowych oraz opracowywania pochodzących z nich danych.

Zajęcia dydaktyczne odbywają się w 6 salach: 976, 068, 069, 070, 072, 073 (opis sal oraz ich powierzchnia zał. 5.1, 5.2). Dodatkowo do dyspozycji dydaktyków i studentów pozostaje sala komputerowa – 145 (zob. zał. 5.1). Na zajęciach z założenia korzystamy z aplikacji darmowych i open-source (wykaz oprogramowania w zał. 5.3). Decyzja ta jest świadomym wyborem, dzięki któremu studenci po zakończeniu edukacji mogą nadal korzystać z poznanych aplikacji i doskonalić nabyte umiejętności w pracy zawodowej. Podczas zajęć studenci używają również z pakietu MS Office (Word, Powerpoint, Access), który jest dostępny za darmo dla każdego studenta Uniwersytetu Szczecińskiego, po zalogowaniu się na stronie Microsoftu z wykorzystaniem uniwersyteckiego adresu e-mail. Aktualność oprogramowania sprawdzana co najmniej jest raz w roku (lub w razie potrzeby częściej), przed rozpoczęciem semestru zimowego przez pracownika KA IH, prof. US dr hab. Grzegorza Kierszysa.

Nauka analizy materiału źródłowego stanowi jeden z fundamentów kształcenia archeologicznego. By umożliwić studentom komfortową pracę ze źródłami Katedra Archeologii Instytutu Historycznego dysponuje 3 magazynami sale: 970, 953, 968 (opis sal i powierzchnia zał. 5.1, 5.2).

Sala 953 jest przystosowana do pracy ze szczątkami kostnymi. Sala 955 (opis sal i powierzchnia w zał. 5.1, 5.2) została przekazana w użytkowanie Studenckiemu Kołu Archeologicznemu Uniwersytetu

Szczecińskiego Old Skull oraz studentom archeologii. Reprezentacyjna sala 068 (opis sal i powierzchnia zał. 5.1, 5.2) przeznaczona jest na zebrania pracowników, rady naukowej oraz konferencje. Dodatkowo Instytut posiada wydzielone pomieszczenie gospodarcze o numerze 064 (powierzchnia w zał. 5.2), w którym znajdują się dwa urządzenia do skanująco-kopiujące oraz komputer. Pomieszczenie w razie potrzeby udostępniane jest również studentom. Urządzenie skanująco-kopiujące umieszczone zostało również w łączniku gabinetów 977.

W Instytucie Historycznym znajdują się dwie przestrzenie, w których studenci mogą wypocząć na fotelach i kanapach. Jedna z nich ulokowana jest naprzeciw gabinetów 074 A i B, druga w holu Instytutu, naprzeciwko sali 067. Przy każdej sali dydaktycznej znajdują się składane krzesła, które umożliwiają studentom komfortowe oczekiwanie na zajęcia. W holu kampusu dostępna jest stołówka oraz dodatkowa przestrzeń wypoczynkowa. W łączniku z Wydziałem Ekonomii Finansów i Zarządzania studenci mogą z kolei skorzystać z wyjścia na patio, gdzie również znajduje się strefa relaksu.

Fundamentalne w procesie nauczania archeologii jest doświadczenie terenowe. Studenci kierunku archeologia na Uniwersytecie Szczecińskim zdobywają umiejętności praktyczne na stanowiskach zlokalizowanych głównie na terenie Pomorza Zachodniego, ale również pozostałych obszarów Polski i za granicą. W zależności od ekspedycji studenci mają zapewniony nocleg w szkołach lub ośrodkach turystycznych i agroturystycznych. Każdy student w trakcie badań jest ubezpieczony. Na wyjazdach organizowanych przez pracowników KA IH dla studentów zapewnione jest też wyżywienie.

Współczesnych badań wykopaliskowych nie da się prowadzić bez nowoczesnego sprzętu. Katedra Archeologii Instytutu Historycznego zapewnia studentom wysokiej klasy narzędzia odpowiednie dla specyfiki danego stanowiska (pełny wykaz zał. 5.4). Posiadamy na wyposażeniu zarówno narzędzia niezbędne do eksploracji materiału kostnego, jak również nowoczesny sprzęt pomiarowy: tachimetr, GPS RTK, 3 niwelatory, w tym laserowy, 2 teodolity, 7 aparatów fotograficznych, 8 komputerów, dron, tablet, 2 GPSy, wykrywacz metali, mikroskop, sprzęt wykorzystywany w badaniach wybrzeża taki, jak pianki, maski, aparaty tlenowe itp., auto terenowe, stację do wykonywania dokumentacji bezcieniowej, wysięgnik do wykonywania dokumentacji pionowej z wys. do 3 m czy też świdry geologiczne. Studenci Katedry biorą również udział w pracach naukowców reprezentujących inne dyscypliny, zwłaszcza nauki przyrodnicze oraz współtworzących Instytut historyków. Mają okazję uczestniczyć w odwiertach geologicznych zespołu z Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych US, z którym Katedra ściśle współpracuje. Regularnie biorą udział w procesie pobierania próbek do badań palinologicznych i makroszczątkowych, datowań radiowęglowych oraz coraz częściej w procesie poboru próbek do badań nad stabilnymi izotopami strontu, węgla, azotu i tlenu, a także badań nad tkaninami itp. Udział w pracach ściśle wynika z faktu, że w Katedrze Archeologii właściwie wszystkie prowadzone obecnie badania mają charakter interdyscyplinarny.

Pracownicy KA IH mają do dyspozycji 5 gabinetów (sale 074a, 074b, 977a, 977b, 977c). Wyposażenie i wielkość pokoi zapewniają studentom komfortowy udział w zajęciach seminaryjnych oraz w konsultacjach (powierzchnia zał. 5.2). Wszyscy pracownicy Instytutu zobowiązani są do 2h konsultacji ze studentami tygodniowo. W trakcie konsultacji studenci mogą uzupełnić wiedzę, rozwiązać swoje wątpliwości dotyczące studiów i materiału lub uzupełnić braki. Konsultacje odbywają się zawsze w czwartki, w godzinach 10-11.45. W ten sposób konsultacje nie kolidują z zajęciami dydaktycznymi. Dodatkowo od godziny 11.45 do 13.15 w czwartki mają miejsce dyżury, w czasie których pracownicy odbywają zebrania, ale także są dostępni dla studentów.

Studenci Uniwersytetu Szczecińskiego po rozpoczęciu studiów otrzymują adres mailowy w domenie usz.edu.pl bazujący na indywidualnym numerze albumu. Dzięki takiemu rozwiązaniu student dostaje dostęp do programu e-prodziekan oraz konta uniwersyteckiego w Outlooku. System e-prodziekan służy do komunikacji z nauczycielami oraz dziekanatem. Dzięki niemu student na bieżąco ma wgląd w swoje oceny znajdujące się w e-indeksie, informacje o konsultacjach, ewentualnych odwołanych zajęciach czy też terminach ich odrabiania, za pomocą platformy można złożyć wniosek o akademik lub stypendium. Wszystkie sylabusy, plany zajęć, siatki i programy studiów udostępnione są dla studentów na stronie Wydziału Humanistycznego. Studenci znajdą tam także ofertę kursów organizowanych przez Wydział, informacje na temat zespołów kierunków, itp. Informacje dostępne są pod adresem: <https://hum.usz.edu.pl/kształcenie/kierunki-studiow-stacjonarne/>. Dane na temat studiowania

archeologii oraz badań prowadzonych przez pracowników dostępne są także na stronie Katedry: <https://archeologia.usz.edu.pl/>, oraz Instytutu Historycznego: <https://his.usz.edu.pl/>. Bieżące informacje na temat działalności Katedry i Instytutu znaleźć można również na platformach społecznościowych (<https://www.facebook.com/ArcheologiaUS>).

Komunikacja między studentami, a pracownikami odbywa się głównie mailowo (wykaz maili znajduje się na stronach Katedry Archeologii i Instytutu Historycznego), ale także poprzez platformę Teams oraz portale społecznościowe. Dobrą praktyką jest zakładanie dla każdego roku jednego konta mailowego, na które wysyłane są szczegółowe zagadnienia, informacje na temat nieobecności itp. Dodatkowo, w sytuacjach wymagających podpisania dokumentów itp., studenci mogą przekazywać korespondencję papierową dla wykładowców za pośrednictwem sekretariatu i skrzynek pracowników w sali 059. Niewielka liczba pracowników i studentów sprawia, że komunikacja na linii student-pracownik odbywa się bardzo sprawnie. Specyfika kierunku, zwłaszcza z jego wyjątkową formą kształcenia, jaką są wykopaliska, sprawia, że relacje między nauczycielami a studentami po zakończeniu studiów mają szansę przerodzić się w znajomości na gruncie zawodowym.

Kontakty pracowników oraz umowy o współpracy naukowo-dydaktycznej pozwalają studentom uczestniczyć w różnego rodzaju wystawach i wydarzeniach organizowanych przez instytucje kultury. Studenci regularnie odwiedzają Muzeum Narodowe w Szczecinie w celu udziału w zajęciach laboratoryjnych, gdzie mają szansę oglądać, ale również pracować z materiałem archeologicznym oraz z zasobem archiwalnym Archiwum Działu Archeologii MNS. Dzięki relacjom np. ze Skansenem Megalitycznym w Dolicach studenci rozumieją znaczenie popularyzacji archeologii i uczą się realizować projekty w tym duchu.

Kluczowa w procesie dydaktyki jest również współpraca z Międzynarodowym Ośrodkiem Badań Interdyscyplinarnych w Kulicach, gdzie w 2024 roku powstał tzw. symulator stanowiska archeologicznego, a docelowo ma powstać laboratorium metodyki badań archeologicznych. W trakcie realizacji laboratoriów z metodyki badań archeologicznych studenci biorą udział w symulacji na specjalnie do tego przygotowanym terenie. Dzięki temu nie tylko uczą się obsługi sprzętu i eksploracji, ale również nie narażają dziedzictwa archeologicznego na zniszczenie.

Wszelkie czynności związane z procesem kształcenia studenci mogą załatwić w Dziale Obsługi Studenta na Kampusie Piastów. Jest to konsekwencja tego, że w wyniku reorganizacji Uniwersytetu Szczecińskiego w październiku 2019 roku Wydział Humanistyczny został przeniesiony na Kampus Piastów. Jedynie dwa Instytuty: Historyczny i Filozofii zostały na Kampusie Krakowska. Za sprawy organizacji kształcenia studentów archeologii odpowiada Pani mgr Joanna Cieślak, która na bieżąco pomaga studentom radzić sobie z zawiłościami organizacji studiów.

Teren Kampusu Krakowska, w którym znajduje się Instytut Historyczny, jak również pozostałe kampusy Uniwersytetu Szczecińskiego, dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku przy ul. Krakowskiej 71-79 znajdują się 3 windy dla osób poruszających się na wózkach lub z innymi utrudnieniami w poruszaniu się. W 2023 roku w Instytucie Historii zainstalowano nową windę przeznaczoną dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Korytarze są szerokie, pokryte posadzką antypoślizgową. Na Wydziale jest możliwość uzyskania pomocy asystenta. Na terenie Kampusu Krakowska, w tym w Instytucie Historycznym, na każdym piętrze znajdują się toalety przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Parkingi przed budynkiem posiadają wydzielone miejsca dla osób niepełnosprawnych, szerokie wejścia umożliwiają dostanie się do budynku z poziomu gruntu. W budynku jest możliwość skorzystania z tłumacza migowego online na tablicie, który można pozyskać w Sekcji ds. Studenckich. Dodatkowo w sali 228 jest zainstalowana infrastruktura umożliwiająca streaming. Instalacje te są przeznaczone do wykorzystywania w trakcie zajęć prowadzonych na żywo z myślą o osobach, które z uwagi na stan zdrowia nie mogą brać fizycznego udziału w zajęciach. Na holach znajdują się słowniczki języka migowego. Infrastruktura jest nieustannie modernizowana. Więcej szczegółowych informacji można uzyskać na stronie: <https://usz.edu.pl/deklaracja-dostepnosci/architektura/krakowska-71-79/>.

Dotychczas nie mieliśmy na kierunku archeologia osób z niepełnosprawnością ruchową. Jeżeli jednak takie osoby chciałyby podjąć studia, to nie istnieją ku temu żadne przeszkody. Przed rozpoczęciem badań terenowych pracownicy przeprowadzają ze studentami wywiad, z

poszanowaniem ich prywatności, w celu określenia ewentualnych zagrożeń wynikających z chorób, alergii itp. Pozwala to zindywidualizować program prac na poszczególnych stanowiskach archeologicznych z uwzględnieniem mocnych i słabych stron studentów oraz organizacji ewentualnej pomocy. W Instytucie Historycznym pracownicy wdrażają politykę inkluzywności, starając się tworzyć środowisko, w którym każdy człowiek bez względu na pochodzenie, tożsamość i płeć jest akceptowany i szanowany.

W procesie studiów kluczowym dla wysokiej jakości nauczania jest dostęp do zasobów biblioteczno-informacyjnych na uczelni. Studenci Uniwersytetu Szczecińskiego po wyrobieniu karty bibliotecznej zyskują nieograniczony dostęp do zasobów Biblioteki Głównej US, wyszukiwarek i e-zasobów: <https://bg.usz.edu.pl/>. W Szczecinie znajduje się także biblioteka posiadająca tzw. egzemplarz obowiązkowy – Książnica Pomorska. Studenci wszystkich uczelni szczecińskich korzystają również z jej zasobów: <https://www.ksiaznica.szczecin.pl/>. Z uwagi na współpracę na poziomie naukowym i dydaktycznym z Muzeum Narodowym w Szczecinie, studenci Katedry Archeologii Instytutu Historycznego mają także pełny dostęp do zasobów bibliotecznych Biblioteki MNS: <https://muzeum.szczecin.pl/o-muzeum/biblioteka.html>. Co roku kierownik biblioteki, mgr Marta Kurzyńska, przeprowadza dla studentów archeologii lekcję biblioteczną w celu wdrożenia ich w zasady korzystania z biblioteki oraz dostępne zasoby. W trakcie szkolenia studenci zapoznają się również z zasadami korzystania z Archiwum Działu Archeologii MNS. Specyfika biblioteki muzealnej pozwala na dostęp do ogromnego zasobu publikacji o tematyce archeologicznej i od początku istnienia kierunku Archeologia na Uniwersytecie Szczecińskim studenci korzystają głównie ze zbiorów gromadzonych przez Muzeum w ramach zawartej współpracy. Analogicznie Studenci mogą również korzystać z biblioteki Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Stargardzie.

Wszyscy studenci i pracownicy mają dostęp do Internetu w ramach projektu Eduroam. Usługa Eduroam to system prostego i bezpiecznego roamingu adresowany do osób związanych ze środowiskiem nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce. By uzyskać dostęp do darmowego WiFi konieczne jest założenie konta według instrukcji: <https://uci.usz.edu.pl/wp-content/uploads/eduroam-android.pdf>.

Na terenie Kampusu Krakowska działa również Biblioteka Humanistyczna i Nauk Społecznych (zał. 5.5 opis szczegółowy), będąca filią Biblioteki Głównej US: <https://bg.usz.edu.pl/human>. W jej zasobach znajduje się literatura specjalistyczna z zakresu historii i archeologii wykorzystywana w procesie nauczania na kierunku archeologia. Biblioteka obsługiwana jest przez sześcioro pracowników: Katarzynę Sitek (kierownik), Sylwię Sadecką, Magdalenę Gieczewską, Łukasza Węzka, Dominika Bombę oraz Bogusława Michała Hancia.

Biblioteka Humanistyczna i Nauk Społecznych czynna jest sześć dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-19.00 oraz w soboty w godzinach 9.00-14.00. Łącznie biblioteka dostępna jest dla studentów 55 godzin w tygodniu. Powierzchnia czytelnicy wynosi 578,5 m². Dodatkowo czytelnia dysponuje 3 magazynami o powierzchni: 965 - 13,9 m², 966 - 35,7 m², 969 - 67,2 m²

Do dyspozycji czytelnicy mają salę z możliwością pracy indywidualnej oraz stoliki do pracy grupowej, łącznie 73 miejsca (w tym 3 dla osób niepełnosprawnych). Większość stanowisk ma bezpośredni dostęp do gniazdek elektrycznych. Wydzielone są również cztery stanowiska komputerowe. Wszystkie nowości wydawnicze wpływające do czytelnicy można przejrzeć w wolnym dostępie. Czytelnia dostosowana jest dla osób z niepełnosprawnościami. Dostęp do biblioteki możliwy jest z poziomu gruntu, wejście jest szerokie. Biblioteka dysponuje specjalistycznym sprzętem np. punktem ksero finansowanym przez PFRON w ramach programu Pitagoras, dzięki czemu pracownicy są w stanie przygotować ksero i skany dla osób niepełnosprawnych.

Księgozbiór Biblioteki Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych stanowi 83361 książek oraz 39 czasopism. Literatura zgromadzona w bibliotece pochodzi z wymian, darów, a także systematycznie prowadzonych zakupów. Dodatkowo w 2011 przekazano do biblioteki kolekcję prof. Jurgena Hoiki liczącą niemal 3 tys. woluminów co wzbogaciło zasób literatury archeologicznej. Zbiory biblioteki przeglądać można zarówno w katalogach kartkowych (pozycje sprzed 1990), jak również w katalogu internetowym połączonym z Biblioteką Główną US. Biblioteki US pracują na systemie biblioteczno-informacyjnym KOHA. Jest to w pełni profesjonalny, zintegrowany i bezpłatny system biblioteczny

udostępniany na zasadach Open Source. Kod źródłowy jest całkowicie dostępny, ciągle modyfikowany na potrzeby użytkowników wraz ze stopniową akceptacją głównych standardów międzynarodowych typu MARC i Z39.50. Ciągła praca nad udoskonaleniem systemu informacyjnego-bibliotecznego pozwoliła na połączenie możliwości wyszukiwania pozycji na wielu płaszczyznach tak, aby czytelnik mógł jednocześnie sprawdzić bazę biblioteczną oraz udostępniane bazy danych. Wersja używana przez Bibliotekę pozwala na wybranie języka, co umożliwi studentom zagranicznym korzystanie bez barier. Wyszukiwanie katalogowe odbywa się na podstawie tytułu, autora bądź słowa kluczowego. Obecnie trwają prace nad wdrożeniem w pełni do opisu bibliotecznego języka KABA (Katalogu Automatycznych Bibliotek Akademickich)

Kolekcja literatury archeologicznej jest systematycznie powiększana: tylko w roku 2024 zostało zakupionych kilkadziesiąt woluminów o tej tematyce.

Biblioteka Główna US posiada umowy zawarte z wszystkimi publicznymi uczelniami Szczecina oraz Książnicą Pomorską co pozwala na dostęp do zasobów bibliotek w oparciu o kartę międzybiblioteczną wydawaną w wypożyczalni Biblioteki Głównej US.

Z uwagi na to, że Studenckie Koło Archeologiczne US posiada dostęp do kolekcji książek zgromadzonych przez pracowników KA IH, zdecydowano o wydzieleniu pomieszczenia, w którym literatura najczęściej używana przez studentów będzie dla nich dostępna bez ograniczeń. W bibliotece Koła znajduje się ok 400 woluminów, zarówno czasopism, jak również opracowań monograficznych. Kolekcja ta jest regularnie powiększana. Dodatkowo zdecydowana większość pracowników dydaktycznych pracuje również na literaturze dostępnej online udostępnionej na licencji CCBY. W ten sposób studenci otrzymują na konkretne zajęcia linki z możliwością skorzystania z konkretnej literatury. W ramach zajęć z technik pracy naukowej 2h poświęcone są umiejętnością wyszukiwania literatury w otwartym dostępie.

Zasoby Biblioteki Muzealnej MNS wraz z zasobami Biblioteki Głównej US zapewniają bogaty dostęp do aktualnych zbiorów, które są zgodne z potrzebami procesu kształcenia na kierunku archeologia oraz pozwalają na osiągnięcie przez studentów pożądaných efektów uczenia się.

Instytut Historyczny spełnia wszelkie wymagania w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej zawarte w standardach kształcenia i w przepisach prawnych odnoszących się do prowadzonego kierunku studiów.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Historyczny współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów z otoczeniem społeczno-gospodarczym, mając na uwadze rodzaj, zakres, specyfikę i zasięg działalności, jak również potencjalnych pracodawców, z którymi współpraca może mieć znaczenie dla kierunku archeologia. Realizowany program studiów jest zgodny z dyscypliną kierunku archeologia, koncepcją i celami kształcenia, a także wyzwaniem rynku pracy otwartego na dyscyplinę oraz zgodne ze strategią rozwoju IH (zał. 6.1).

Wśród podmiotów (zob. pełna lista zał. 6.2), które stanowią otoczenie społeczno-gospodarcze, a w tym i pracodawców: są instytucje kultury (np. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie, Trzebiatowski Ośrodek Kultury, Dom Kultury w Reczu, Gminny Klub Kultury w Karnicach), jednostki prowadzące badania archeologiczne, urzędy i jednostki zajmujące się ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Szczecinie, Narodowy Instytut Dziedzictwa wraz ze szczecińskim oddziałem terenowym, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków wraz z koszalińskim oddziałem terenowym, Archiwum Państwowe w Szczecinie, Książnica Pomorska w Szczecinie), muzea (m.in. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie, Muzeum w Koszalinie, Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim, Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu oraz Muzeum *Patria Colbergensis*), firmy archeologiczne, jednostki samorządu terytorialnego (przede wszystkim z obszaru

województwa zachodniopomorskiego), stowarzyszenia (np. Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich w tym Oddział Zachodniopomorski, Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita”, Fundacja „Relicta”, Towarzystwo Przyjaciół Stargardu, Lider Pojezierza, Wiejska Inicjatywa Rozwoju, Akademia Seniora w Szczecinie, Stowarzyszenie „Wspólnie dla Ulikowa”, Stowarzyszenie Ińskie Lato Filmowe). Z części z nich Instytut Historyczny lub KA US ma podpisane stosowne umowy o współpracy lub listy intencyjne. Kontakty z przedstawicielami wspomnianych podmiotów związane są z realizacją, doskonaleniem i podnoszeniem standardów studiów na kierunku archeologia. Wiążą się one z praktykami studenckimi w ramach zajęć o charakterze muzealno-konserwatorskim i badań terenowych (np. Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie, Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Szczecinie). Przedstawiciele Katedry Archeologii Instytutu Historycznego zasiadają w radach, radach naukowych i radach muzealnych tych instytucji (Książnica Pomorska w Szczecinie, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków).

Zespół kierunku archeologia opiniuje plan zajęć na obu stopniach w formie sprawozdań z konsultacji z podmiotami zewnętrznymi, których formuła jest zgodna z załącznikiem nr 14 do Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału Humanistycznego US (zał. 6.3). Zawarte w nich obserwacje i sugestie dotyczące jakości kształcenia są następnie dyskutowane w ramach zespołu kierunkowego. W związku z tym przedstawiciele pracodawców uczestniczą w kształtowaniu programu studiów, zwracają uwagę na odpowiednie efekty uczenia się, które są zgodne z oczekiwaniami obecnego rynku pracy. Przykładem takich działań są również spotkania studentów z pracodawcami, poświęcone m.in. planowaniu kariery (Zachodniopomorski Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Muzeum Narodowe w Szczecinie i prywatną firmą archeologiczną Radosław Tomaszewski). Efektem tych kontaktów oraz spełnieniem oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego są absolwenci naszego kierunku zatrudnieni w różnych instytucjach (np. Zachodniopomorskim Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, Muzeum Narodowym w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie, Muzeum Regionalne im. Andrzeja Kaubego w Wolinie, Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu, Instytucie Archeologii i Etnologii PAN w Szczecinie). Idąc za głosem otoczenia społeczno-gospodarczego przygotowano w programie studiów nowe zajęcia, oraz wprowadzono, istotne zmiany w już istniejących przedmiotach. Są to m.in. zajęcia dotyczące promocji dziedzictwa archeologicznego, zarządzanie dziedzictwem archeologicznym w Unii Europejskiej, podstawy prawne ochrony zabytków, archeoturystyka czy archeologia ratownicza.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zasadniczej części ma charakter stały, który jest rozwijany od momentu powstania szczecińskiej archeologii akademickiej. Wpisuje się ona w szeroko pojętą komunikację społeczną, gdzie jednym z najważniejszych aspektów jest informowanie i edukowanie społeczeństwa o dziedzictwie archeologicznym, jego specyfice, potrzebie prowadzenia badań naukowych i ochronie dziedzictwa. Pracownicy i studenci KA IH (szczególnie członkowie Studenckiego Koła Archeologicznego US „OldSkull”) inicjują i uczestniczą wraz z wymienionymi podmiotami we wspólnych projektach i wydarzeniach, zarówno o charakterze naukowym, jak i kulturalnym. Są to m.in.:

- stała współpraca ze Stowarzyszeniem Naukowym Archeologów Polskich Oddział Zachodniopomorski, Muzeum Narodowym w Szczecinie i Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie przy organizacji Archeologicznych Sesji Sprawozdawczych (odbyło się dotychczas 10 spotkań, ostatnia edycja: 25-26.01.2023 r.)
- współorganizacja XXIV Sesji Pomorzoznawczej, wspólnie z Muzeum Narodowym w Szczecinie, Instytutem Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie, Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim, Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu, Stowarzyszeniem Naukowym Archeologów Polskich Oddział Zachodniopomorski (15-17.11.2023 r.)
- konsultacje merytoryczne przy powstawaniu filmów: MEGALITY. Historia sprzed 5500 lat (reż. Krzysztof Paluszyński); RONDELE – wielka zagadka sprzed 7000 lat (reż. Krzysztof Paluszyński);

przy budowie skansenu megalitycznego „Wrota czasu” (Dolice, Przelewice, Sułkowo), przy współpracy z Gminą Dolice, Nadleśnictwem Choszczno, Lokalnymi Grupami Działania (Lider Pojezierza, Wiejska Inicjatywa Rozwoju); przy rewitalizacji skansenu archeologicznego w Borkowie (gm. Malechowo), przy współpracy z Gminą Malechowo, Nadleśnictwem Polanów i Stowarzyszeniem Stowarzyszenie dla Ziemi Malechowskiej, 2023-2024, dr Agnieszka Matuszewska

- wykłady dla mieszkańców okolic, w których prowadzone są badania terenowe: Nowe Objezierze, Krzywnica, Koszewo, Bród 2019-2023, dr Agnieszka Matuszewska, dr Katarzyna Ślusarska, dr hab. Marcin Majewski, prof. US
- stała współpraca ze szkołami średnimi w Szczecinie promująca dziedzictwo archeologiczne i kierunek studiów: członkowie Studenckiego Koła Archeologicznego US „OldSkull”, dr Agnieszka Matuszewska, dr Michał Adamczyk, dr Marta Chmiel-Chrzanowska,
- wykłady w trakcie festiwalu Wykopaliska Rekowo – dr Michał Adamczyk, dr Marta Chmiel-Chrzanowska,
- aktualnie pracownicy KA US i Instytutu Historycznego związani z Pracownią interdyscyplinarnych badań nad chrztem Pomorza i jego dziedzictwem historyczno-kulturowym Uniwersytetu Szczecińskiego prowadzą od 2022 r. wspólne badania współpracując m.in. z Zachodniopomorskim Urzędem Konserwacji Zabytków, Diecezjalnym Konserwatorem Zabytków, Stowarzyszeniem Historyczno-Kulturalnym „Terra Incognita” (<https://www.facebook.com/ChrzestPomorza>). Odbyły się dotychczas trzy konferencje sprawozdawcze, które pozwoliły na prezentację efektów projektu szerszej publiczności. Miały one miejsce w Cedyni (przy udziale Stowarzyszenia Historyczno-Kulturalnego „Terra Incognita” i Muzeum Regionalnego w Cedyni – 2023 r.), w Kulicach (we współpracy z Międzynarodowym Ośrodkiem Badań Interdyscyplinarnych – 2024 r.) i w Myśliborzu (wspólnie z Muzeum Pojezierza Myśliborskiego w Myśliborzu),
- wykłady w bibliotece miejskiej w ramach projektu Pomerania incognita. Spotkania z pomorską przeszłością, w projekcie współpracują: Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie, Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Fundacja Ścieżkami Pomorza: <https://mbp.szczecin.pl/projekty/pomerania-incognita-spotkania-z-pomorska-przeszloscia/>.
- współpraca z Muzeum Narodowym w Szczecinie i IAE PAN Ośrodek Archeologii Średniowiecza Krajów Nadbałtyckich w Szczecinie ora Prenzlau z Brandenburgischen Landesamt für Denkmalpflege i Archäologischen Landesmuseum w sprawie badania i ochrony wspólnego dziedzictwa kulturowego Brandenburgii i Pomorza.
- współpraca z MOBI Kulice w organizacji panelu interdyscyplinarnego naukowego pt. Dziedzictwo zagrożone. Niszczenie dóbr kultury jako element polityki Rosji wobec Ukrainy. W panelu ze strony KA udział wzięli dr hab. Grzegorz Kiarszys, prof. US oraz Marek Lemiesz (Narodowy Instytut Dziedzictwa); Marcin Ogdowski (pisarz, blogger, były dziennikarz wojenny); dr Tatiana Timofiejewa (Viadrina). Moderatorem debaty był dr hab. Eryk Karsucki, prof. US (Instytut Historyczny).

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Instytut Historyczny kładzie duży nacisk na umiędzynarodowienie procesu kształcenia, aktywnie uczestnicząc w programach mobilności międzynarodowej, takich jak Erasmus+. Celem jest rozwój kompetencji globalnych wśród studentów i wykładowców poprzez współpracę z zagranicznymi uczelniami i wspólne projekty badawczo-edukacyjne (zał. 7.1, zał. 7.2). Uczelnia oferuje możliwość mobilności fizycznej i wirtualnej, w tym udział w kursach online, seminariach oraz konferencjach międzynarodowych.

Kadra zarządzająca Instytutem Historycznym, w ramach którego funkcjonuje Katedra Archeologii, odznacza się wysokim stopniem umiędzynarodowienia, co stanowi fundament realizowanej strategii rozwoju. Zastępca dyrektora, dr hab. Pierre-Frédéric Weber, prof. US, pełni kluczową rolę w procesie umiędzynarodowienia, nie tylko koordynując działania instytutowe, ale również aktywnie wspierając rozwój międzynarodowej współpracy w ramach Katedry. Jego zaangażowanie, połączone z szeroką wiedzą na temat międzynarodowych standardów akademickich i sieci współpracy naukowej, umożliwia efektywne wdrażanie rozwiązań sprzyjających globalnej wymianie wiedzy i doświadczeń.

Istotnym elementem strategii umiędzynarodowienia jest zatrudnienie w Instytucie Historycznym naukowców z zagranicy. Wśród nich, poza Pierre'em Weberem znajdują się wybitni specjaliści, tacy jak dr hab. Felix Biermann, prof. US, prof. dr hab. Jörg Hackmann, dr hab. Jörg Kleemann, prof. US, których obecność wzmacnia międzynarodowy charakter badań i dydaktyki realizowanej w Instytucie. Ich doświadczenie oraz zaangażowanie w projekty badawcze o zasięgu globalnym przyczyniają się do podnoszenia jakości kształcenia i nauki w Katedrze Archeologii.

Pracownicy Katedry Archeologii Instytutu Historycznego mają doświadczenie wynikające z pracy dla zagranicznych instytucji naukowych, staży oraz udziału w badaniach terenowych poza Polską. Obejmuje ono kraje takie jak Niemcy, Norwegia, Szwecja, Dania, Hiszpania, Irak, Republika Irlandii, Irlandia Północna, Ukraina, Białoruś, Czechy oraz Turcja. Także studenci Katedry mają szansę brać udział w badaniach za granicą, m.in. na wykopaliskach w Niemczech i Turcji.

Dzięki współpracy z zagranicznymi pracownikami naukowymi oraz aktywnemu wsparciu zastępcy dyrektora, Katedra Archeologii skutecznie realizuje działania związane z umiędzynarodowieniem, co przekłada się na budowanie międzynarodowego prestiżu Instytutu Historycznego. Taka strategia umożliwia nie tylko rozwój kadry akademickiej i studentów, ale także wzmacnia pozycję Uniwersytetu Szczecińskiego na arenie międzynarodowej.

W okresie do listopada 2024 roku Katedra zrealizowała szereg działań o charakterze międzynarodowym. Pracownicy wzięli udział w wielu międzynarodowych konferencjach, takich jak 2024 World Neolithic Congress oraz konferencji organizowanej przez Society for American Archaeologists w Nowym Orleanie. Ponadto, przedstawiciele Katedry brali udział w konferencjach w Yorku, Rzymie i Zagrzebiu, gdzie nawiązano współpracy międzynarodowe oraz wymieniono się doświadczeniami z instytucjami z różnych zakątków świata. Katedra kontynuuje także współpracę z uczelniami zagranicznymi, takimi jak CalPoly Humboldt z Kalifornii, gdzie realizowany jest projekt badawczy we współpracy ze studentami z USA, Kanady i Australii (zob. zał. 7.3).

Naukowcy z Katedry Archeologii Instytutu Historycznego opublikowali łącznie 63 artykuły w języku angielskim i niemieckim, z czego większość ukazała się na łamach zagranicznych periodyków (zał. 7.4). Wśród prac badawczych znajdują się liczne publikacje indeksowane w bazach Scopus i Web of Science. Artykuły te powstały w wyniku międzynarodowej współpracy badawczej.

Z programu Erasmus+ skorzystał Pan Grzegorz Warcholak, obecnie student II roku, II stopnia. Dzięki niemu miał okazję studiować przez jeden semestr na uniwersytecie w Turcji. W ramach tego samego programu w 2022 roku Katedra Archeologii gościła studentkę z Uniwersytetu w Ljublanie.

W latach 2019–2024 Katedra Archeologii Instytutu Historycznego zrealizowała liczne działania wspierające umiędzynarodowienie procesu kształcenia (zał. 7.3). Pracownicy uczestniczyli w około 65 międzynarodowych konferencjach, prezentując badania w takich miejscach jak Kraków, Budapeszt, Kopenhaga, Nowy Orlean czy Rzym. Prezentacje obejmowały zagadnienia zgodne z zainteresowaniami badawczymi pracowników, a tym samym z prowadzonymi przez nich zajęciami na kierunku Archeologia. Tworzono również warunki sprzyjające rozwojowi mobilności akademickiej, m.in. poprzez udział w warsztatach i organizację sesji tematycznych. Podczas EAA w Rzymie w 2024 roku zorganizowano sesję poświęconą interdyscyplinarnym badaniom krypt, co podkreśla międzynarodowy i multidyscyplinarny charakter działań Katedry.

Pracownicy KA IH biorą czynny udział w realizacji grantów o zasięgu międzynarodowym (zał. 7.5). Przykłady takich projektów, jak badania nad pochodzeniem srebra we wczesnośredniowiecznej Europie Środkowo-Wschodniej, realizowane we współpracy z niemieckimi instytucjami badawczymi,

czy projekt dotyczący klasztoru cystersów w Uckermark, wskazują na integrację globalnych sieci badawczych. Projekty te nie tylko rozszerzają zakres badań archeologicznych, ale także oferują platformę do współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, co wspiera rozwój kompetencji badawczych pracowników Katedry. Kolejnym przykładem jest grant realizowany w ramach projektu dotyczącego neolitycznego osadnictwa w Çatalhöyük, Turcja, gdzie współpraca z zagranicznymi badaczami, a także możliwość mobilności wirtualnej, stanowi istotny element procesu naukowego. Tego typu projekty dają studentom możliwość uczestnictwa w międzynarodowych badaniach.

Pracownicy KA IH współpracują ponadto z CalPoly Humboldt oraz Slavia Project. Projekt angażuje studentów z Polski, USA, Kanady i Australii, którzy biorą udział w wykopaliskach i analizach w ramach Slavia Field School for Mortuary Archaeology.

W latach 2019–2024 pracownicy KA IH brali udział w licznych szkoleniach o międzynarodowym zasięgu, które odzwierciedlają zgodność procesu kształcenia z koncepcją umiędzynarodowienia i celami akademickimi (zał. 7.6). Pracownicy uczestniczyli m.in. w warsztatach z zakresu paleoradiologii organizowanych w Chorwacji, szkoleniach z zakresu analizy kryminalistycznej i rekonstrukcji twarzy 3D, a także konferencji dotyczących nowoczesnych metod analizy genetycznej i ochrony dziedzictwa kulturowego, takich jak te prowadzone przez EASI-0Genomics w Estonii czy Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Polsce (2022–2024). Przykładami międzynarodowej aktywności są również kursy z zakresu GIS, szkolenia online z rekonstrukcji miejsc zbrodni oraz działania związane z współpracą cywilno-wojskową w obszarze ochrony dziedzictwa kultury, w których uczestniczyli członkowie Katedry. W ramach tych szkoleń, zarówno pracownicy, jak i studenci mogą rozwijać kompetencje wymagane do prowadzenia badań.

Pracownicy Katedry Archeologii Instytutu Historycznego aktywnie biorą udział w wielu międzynarodowych gremiach naukowych, co stanowi istotny element umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku archeologia (zał. 7.7). Członkostwo w organizacjach, takich jak European Association of Archaeologists, Society for American Archaeology, czy Paleopathology Association, pozwala na bieżąco śledzić światowe trendy w badaniach archeologicznych oraz zapewnia możliwość nawiązywania międzynarodowej współpracy. Obecność na takich wydarzeniach jak World Neolithic Congress, Association pour l'Antiquité tardive, czy Aerial Archaeology Research Group pozwala nie tylko na wymianę wiedzy z badaczami z różnych części świata, ale także aktywne uczestnictwo w tworzeniu międzynarodowych standardów w dziedzinie archeologii. Dodatkowo, praca w międzynarodowych komisjach, takich jak Komisja Krajów Śródziemnomorskich Państwowej Akademii Umiejętności czy Komisja Historyczna dla Pomorza, otwiera drzwi do uczestnictwa w nowych projektach badawczych.

Wykłady gościnne, seminaria i konferencje stanowią ważny element umiędzynarodowienia. Wydarzenia takie jak wystąpienia prof. Martina Aurella z Uniwersytetu w Poitiers, czy dr. Marcela Kellera z Uniwersytetu w Bernie, umożliwiły studentom kontakt z międzynarodowymi badaczami, a także rozwój kompetencji interdyscyplinarnych i językowych. Regularnie organizowano także wyjazdy dydaktyczne, m.in. do Berlina oraz wspierano udział studentów w konferencjach międzynarodowych. Dodatkowo włączano studentów w międzynarodowe projekty badawcze takie jak polsko-amerykański projekt archeologiczno-historyczny "Żydowskie dziedzictwo Przysuchy".

W Instytucie Historycznym US prowadzone są okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów. Monitoring jest prowadzony przez regularną ocenę zaangażowania kadry i studentów w międzynarodowych badaniach, konferencjach oraz projektach. Przykładem takiej aktywności jest udział w międzynarodowych konferencjach studentów archeologii, takich jak SABA24 w Bambergu, czy organizacja studenckich wypraw archeologicznych do miejsc o wyjątkowym znaczeniu historycznym, jak wyspa Rugia. Ponadto, do wymiany wiedzy przyczynia się projekt Interreg V A, realizowany we współpracy z niemieckimi instytucjami ochrony zabytków i muzeami z Brandenburgii. W 2024 roku w ramach projektu Interreg złożony został wniosek pt. "Hop w pradzieje", który realizowany będzie z

niemieckim partnerem, a którego jednym z głównych założeń jest stworzenie laboratorium metodyki badań archeologicznych wykorzystywanego w procesie dydaktycznym.

Uniwersytet Szczeciński regularnie przeprowadza wewnętrzne oceny dotyczące stopnia umiędzynarodowienia swoich programów kształcenia. Oceny te obejmują analizę liczby studentów uczestniczących w programach wymiany międzynarodowej, liczby nauczycieli akademickich zaangażowanych w międzynarodowe projekty, a także poziomu aktywności studenckiej i naukowej na arenie międzynarodowej. Wyniki tych ocen są systematycznie analizowane przez władze uczelni, którzy na ich podstawie opracowują rekomendacje dotyczące dalszego rozwoju międzynarodowego kształcenia. Regularne przeglądy pozwalają na modyfikowanie programów edukacyjnych, dostosowywanie ich do zmieniających się potrzeb rynku oraz integrację nowych, innowacyjnych metod nauczania i współpracy międzynarodowej. Na podstawie ocen oraz raportów, Instytut Historyczny, a w tym Katedra Archeologii aktualizuje swoje strategie związane z umiędzynarodowieniem procesu kształcenia, w tym strategię rekrutacyjną, współpracy z zagranicznymi instytucjami edukacyjnymi oraz ofertę programów mobilności. Celem tych działań jest zwiększenie międzynarodowego wymiaru nauczania, promowanie międzynarodowej współpracy badawczej oraz wsparcie dla studentów i nauczycieli akademickich w realizacji ich międzynarodowych ambicji.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Jednym z istotnych zadań realizowanych przez Uniwersytet Szczeciński jest zapewnienie wszystkim studentom, w tym studentom z niepełnosprawnościami, różnych form wsparcia w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym i zawodowym, a także ułatwienie im wejścia na rynek pracy. Uczelnia realizuje te działania poprzez następujące inicjatywy:

1. Transparentny system stypendialny, składający się z czterech głównych rodzajów stypendiów: stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora za wyniki w nauce i inne osiągnięcia, oraz zapomoga. Studenci mogą ubiegać się także o stypendium ministra za znaczące osiągnięcia (zał. 8.1, 8.2; <https://usz.edu.pl/stypendium-ministra-nauki-na-rok-akademicki-2024-2025/>).

2. Dostęp do bazy noclegowej – 4 domy studenckie znajdujące się w Szczecinie oraz do kilkudziesięciu punktów gastronomicznych na terenie obiektów Uniwersytetu Szczecińskiego.

3. Dostęp do sieci bibliotek uniwersyteckich – Biblioteka Główna US oraz jej oddziały wydziałowe.

4. Na Uniwersytecie Szczecińskim funkcjonuje szereg jednostek powołanych w celu wsparcia studentów w różnych aspektach ich funkcjonowania na Uczelni. Są to m.in.: Uniwersytecki Zespół Wsparcia i Rozwoju, Akademickie Biuro Karier i Dział Spraw Studenckich. Wymienione jednostki udzielają informacji na temat: regulaminu studiów, stypendiów, uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich, opłat za studia, nagród rektora, programów MOST i Erasmus+, kredytów studenckich, dostępności domów studenckich, aktów prawnych, wsparcia studentów z zagranicy, wsparcia studentów z niepełnosprawnościami, ubezpieczeń, opieki medycznej oraz umów ze studentami (<https://studenci.usz.edu.pl/>)

5. Pomocą dla osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych (także osób bez orzeczenia o niepełnosprawności) na Uniwersytecie Szczecińskim zajmuje się Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, który został powołany w 2007 roku. Głównym celem działań tej jednostki jest wsparcie niepełnosprawnych studentów w procesie kształcenia, w tym również pomoc psychologiczna. Dział pełni także funkcje doradcze w zakresie organizacyjnym i merytorycznym dla nauczycieli akademickich oraz pracowników administracyjnych, którzy mają na co dzień kontakt z osobami z orzeczeniem o niepełnosprawności. Pracownicy działu oferują pomoc wszystkim osobom z niepełnosprawnościami, które napotykały trudności w realizacji programu studiów (<https://bon.usz.edu.pl/>). Kwestie związane z funkcjonowaniem osób o szczególnych potrzebach reguluje zarządzenie nr 26/2022 Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 18 marca 2022 r. (zał. 8.3.).

6. W celu zwiększenia działań na rzecz ochrony praw i obowiązków studenta w Uniwersytecie Szczecińskim został powołany Rzecznik Praw Studenta. Zadaniem Rzecznika jest współpraca ze studentami i jednostkami Uczelni w zakresie przestrzegania praw studenta oraz prowadzenie odpowiednich czynności w przypadku ich łamania w porozumieniu z Władzami Uczelni oraz Samorządem Studenckim. Każdy student ma możliwość kontaktu z Rzecznikiem w celu otrzymania pomocy i wsparcia (<https://studenci.usz.edu.pl/rzecznik-praw-studenta/>)

7. Studenci mogą również kontaktować się z Prorektorem ds. Studenckich w sprawach dotyczących ich praw i obowiązków.

(<https://usz.edu.pl/studenci-zapraszamy-na-dyjur-prorektor-ds-studenckich-dr-hab-katarzyny-kotarskiej-prof-us/>)

8. Studenci mają możliwość zrzeszania się w różnorodnych organizacjach studenckich, których funkcjonowanie nadzoruje i wspiera Dział ds. Studenckich (zał. 8.4.). Mogą również działać w samorządzie studenckim oraz w kołach naukowych. Przy kierunku archeologia aktywnie działa Studenckie Koło Archeologiczne US OldSkull (aktywność Koła zał. 8.5.). Istnieje też możliwość pozyskiwania funduszy na działalność kół naukowych z funduszy Komisji ds. uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich (<https://his.usz.edu.pl/studenckie-kolo-archeologiczne-uniwrsytetu-szczecinskiego-old-skull/> ; https://www.facebook.com/p/Studenckie-Ko%C5%82o-Archeologiczne-US-OldSkull-100087759735107/?locale=hi_IN&rdr).

9. Poza programem studiów Uniwersytet Szczeciński proponuje studentom możliwość bezpłatnego uczestniczenia w wykładach ogólnouniwersyteckich. Istnieje też oferta zarówno bezpłatnych, jak i płatnych kursów językowych (<https://usz.edu.pl/kursy-jezykowe-dla-studentow/>).

10. Studenci mają także możliwość wzięcia udziału zarówno w programach wymiany krajowej, jak i międzynarodowej (MOST <https://studenci.usz.edu.pl/program-most/>, Erasmus+ <https://dsm.usz.edu.pl/erasmus/>)

11. Akademyckie Biuro Karier działające na Uniwersytecie Szczecińskim zajmuje się działalnością doradczą, szkoleniową oraz informacyjną skierowaną do studentów i absolwentów uczelni, wspierając ich rozwój zawodowy i osobisty. Głównymi zadaniami ABK US są: prowadzenie i bieżące aktualizowanie bazy ofert pracy, staży, praktyk i wolontariatu, przygotowywanie wielotematycznych bezpłatnych warsztatów i szkoleń – samodzielnie i przy współdziałaniu z firmami i instytucjami; organizowanie staży i praktyk dla studentów; współpraca z pracodawcami, instytucjami i organizacjami z całego kraju; bezpłatne udostępnianie publikacji, informatorów i poradników związanych z rynkiem pracy i rozwojem osobistym; zapoznavanie studentów i absolwentów ze standardami tworzenia dokumentów aplikacyjnych (CV i listu motywacyjnego) na indywidualnych konsultacjach; monitorowanie karier zawodowych absolwentów Uczelni, co pozwala na dopasowanie programów kształcenia do potrzeb zmieniającego się rynku pracy; świadczenie doradztwa zawodowego opartego na testach osobowościowych i opinii psychologicznej; współorganizowanie wydarzeń takich jak Targi i Giełda Pracy; wydawanie cotygodniowego newslettera zawierającego informacje z życia Uczelni, oferty dla studentów i absolwentów i inne (<https://abk.usz.edu.pl/>).

12. 20 kwietnia 2023 roku na US rozpoczął działalność Uniwersytecki Zespół Wsparcia i Rozwoju (WiR) skierowany do studentów. Jego aktywność oparta została na trzech filarach: wsparciu, rozwoju oraz czasie wolnym. Zadaniem zespołu WiR jest inicjowanie działań na rzecz studentów US, a także informowanie o możliwościach już istniejących na naszej Uczelni (<https://usz.edu.pl/uniwrsytecki-zespol-wsparcia-i-rozwoju-juz-dziala/>).

13. Na US funkcjonuje Punkt Pomocy Psychologicznej, w którym w sposób bezpośredni lub on-line można bezpłatnie skorzystać z wsparcia psychologicznego.

14. Uniwersytet Szczeciński posiada szeroką ofertę aktywności poza czasem spędzaniem na studiowaniu. W ramach Uczelni działają własne jednostki kulturalne, do których należą Akademyckie Centrum Kultury oraz Chór Akademycki WNEiZ. Akademyckie Centrum Kultury skupia między innymi: Teatr Akademycki US, Teatr „Nie Ma”, Teatr Boscha, Teatr Tańca „cz’Kawka na

horyzoncie”, Teatr Ognia „Inko Gni To”, Orkiestrę Kameralną „Akademia” i inne. Centrum dysponuje własną sceną teatralną i zapleczem technicznym, dzięki czemu ma możliwość prezentacji szerokiego spektrum projektów artystycznych. Na deskach sceny Akademickiego Centrum Kultury co roku odbywa się wiele ważnych festiwali, między innymi Festiwal Teatrów Niezależnych „Pro Contra” oraz „Soft”, na których artyści z całej Europy prezentują swoje spektakle.

15. Uniwersytet Szczeciński udostępnia studentom dużą możliwość wyboru zajęć wychowania fizycznego oraz dodatkowych zajęć sportowych. W ramach uczelni działają samodzielne jednostki sportowe, do których należą Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz Klub Uczelniany AZS. Klub Uczelniany AZS, który zrzesza studentów, którzy trenując w sekcjach klubu realizują swoje pasje sportowe. Działalność studentów w sekcjach Klubu Uczelnianego AZS US daje możliwość zdobycia punktów przy ubieganiu się o Stypendium Rektora dla najlepszych studentów Uniwersytetu Szczecińskiego.

16. Każdy z roczników studiów archeologicznych ma przydzielonego opiekuna roku, do którego studenci mogą się zwracać z prośbą o pomoc, z propozycjami różnych aktywności związanych z dydaktyką, sprawami, które wymagają interwencji oraz w innych tematach wymagających konsultacji, np. w kwestii przysługujących praw, obowiązków oraz procedur funkcjonujących na Uniwersytecie Szczecińskim (zał. 8.6).

17. W Katedrze Archeologii US funkcjonuje ponadto tzw. e-mail zaufania pomoc.katedra.archeologii.us@gmail.com, na który studenci mogą anonimowo (lub nie) wysłać informacje dotyczące różnych trudnych spraw związanych ze studiowaniem. Adres e-maila zaufania jest opublikowany na stronie internetowej Katedry Archeologii US w zakładce Dla Studentów. Ponadto każdy pierwszy rocznik na dniach adaptacyjnych jest informowany o istnieniu tego kanału kontaktowego dla studentów.

18. Studenci archeologii mają również możliwość zdobywania dodatkowych umiejętności zawodowych podczas uczestnictwa w badaniach realizowanych przez pracowników jednostki oraz podmioty, z którymi Uniwersytet Szczeciński ma podpisane umowy współpracy,

19. Studenci informowani są o działalności naukowej, dydaktycznej i popularnonaukowej pracowników i innych studentów w ramach newsletteru ukazującego się co miesiąc w Instytucie, który dostępny jest za pośrednictwem strony internetowej. Studenci US mają możliwość otrzymania wsparcia psychologicznego.

Studenci archeologii mają szansę wielopłaszczyznowego rozwoju naukowego, również dzięki korzystaniu z oferty pozaprogramowej. W 2022 roku realizowany był program przygotowany przez pracowników Katedry dla studentów pt. Region Spring School: „Identity-Ritual-Death in the Baltic Sea”. Dodatkowo organizowane są warsztaty jak np. Praktyczne aplikowanie fotografii fotogrametrycznej. Rozwój studentów szczególnie wspiera działalność w Kole Naukowym (aktywność Koła zał. 8.5.). Studenci zrzeszeni w jego ramach biorą udział w Konferencjach naukowych w Polsce i za granicą, w badaniach ośrodków współpracujących z KA np. IAI PAN.

Studenci wykazujący się największymi zdolnościami angażowani są w projekty naukowe pracowników, opracowują w ramach prac licencjackich i magisterskich materiały pochodzący z badań wykopaliskowych, ale również są zatrudniani w projektach naukowych. Przykładem jest grant zrealizowany przez dr Martę Chmiel-Chrzanowską pt. *Kulturowe oblicza życia i śmierci - nieinwazyjne badania nad osadnictwem pradziejowym w lasach Bagicza, realizowany w latach 2018-2019*, w którym grupa studentów zatrudniona została jako wykonawca zbiorowy i brała udział w pracach terenowych. Również w planowanym w najbliższym czasie projekcie złożonym w konkursie Funduszu Małych Projektów Interreg, którego celem jest zbudowanie stałej infrastruktury do nauki metodyki archeologicznej, przewidziane jest zatrudnienie studentów.

Najzdolniejsi studenci zachęceni są do publikowania swoich prac licencjackich i magisterskich w czasopiśmie Muzeum Narodowego w Szczecinie – *Materiałach Zachodniopomorskich*.

Studenci archeologii są niezwykle aktywni w sferze popularyzatorskiej. Regularnie biorą udział w wykładach dla szkół na wszystkich poziomach kształcenia, dniach otwartych, piknikach

organizowanych przez Uniwersytet. Ogromnym sukcesem Koła było przygotowanie w 2024 roku, w trakcie Europejskiej Nocy Muzeów gry dla zwiedzających wystawę archeologiczną w Muzeum Narodowym w Szczecinie. Liczba uczestników była zaskakująca, a studenci zbierali same pochwały. Muzeum doceniło ich aktywność nagrodami książkowymi. Także w Instytucie Historycznym popularyzatorska działalność Koła znalazła uznanie i w 2024 Dyrektor Instytutu, prof. Agnieszka Szudarek, w trakcie uroczystego spotkania złożyła na ręce prezesa Koła podziękowania za trud i wkład w rozwój Instytutu. Koło wspiera także pracowników naukowych KA. W 2024 r. współorganizowało XXIV Sesję Pomoroznawczą, która odbywała się w Szczecinie. Dodatkowo wraz ze Studenckim Kołem Historyków zorganizowali interdyscyplinarną konferencję studencką pt. *Zjednoczeni w różnorodności. Koncepcje zjednoczenia europejskiego na przestrzeni dziejów*.

Realizację projektów SKAUS wspomagana jest z środków uniwersyteckich. W 2023 roku dyrekcja Instytutu Historycznego zakupiła na potrzeby działalności popularyzatorskiej i naukowej Koła laptop. SKAUS pozyskuje też regularnie pieniądze z funduszu na działalność organizacji naukowych. Z środków Dziekana Wydziału Humanistycznego i Prorektor ds. Studenckich dofinansowywane są również wyjazdy konferencyjne, takie jak np. wyjazd na konferencję podsumowującą badania nad chrztem Pomorza do Kulic czy konferencja w Bambergu, objazd studentów.

Studenci archeologii mają szansę przygotowywać się do wejścia na rynek pracy szczególnie dzięki obecności w programie studiów modułu praktyk, które odbywają się u interesariuszy zewnętrznych Katedry. Regularnie angażowani są również w działalność Zachodniopomorskiego Oddziału SNAP. Biorą udział w konferencjach, spotkaniach poświęconych najnowszej literaturze publikowanej przez archeologów z województwa zachodniopomorskiego. Dodatkowo w kwietniu 2024 zostało przez dr M. Chmiel-Chrzanowską zorganizowane specjalne spotkanie z przedstawicielami Muzeum Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przedstawiciela środowiska archeologii komercyjnej. W trakcie panelu goście opowiedzieli o swojej pracy, a także odpowiedzieli na wszystkie pytania i wątpliwości studentów, łącznie z kwestiami finansowymi. Spotkanie poświęcone było również możliwości zatrudnienia w instytucjach zagranicznych o czym opowiedziała dr Chmiel-Chrzanowska w związku ze swoją pracą dla Muzeum w Oslo. Wydarzenie ma mieć charakter cykliczny.

Pracownicy Instytutu Historycznego wspierają studentów zarówno na polu naukowym, jak również dydaktycznym. W Katedrze Archeologii Instytutu Historycznego powstał regulamin antymobbingowy, przystosowany do potrzeb studentów archeologii. Studenci nie tylko znajdą w nim informacje na temat definicji i kryteriów mobbingu, dobrych praktyk, ale co najważniejsze informację na temat zgłaszania takich wydarzeń, odpowiedni formularz, instrukcję postępowania itp.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Informacje o studiach na kierunku *archeologia* zawierające zasady rekrutacji, ich organizację, program, a także efekty uczenia się i sposoby oceniania są dostępne na stronie internetowej Uniwersytetu Szczecińskiego oraz na podstronach Wydziału Humanistycznego, Instytutu Historycznego i Katedry Archeologii. Wszystkie informacje dotyczące działania Uniwersytetu Szczecińskiego, wszelkiego rodzaju rozporządzeń i regulacji udostępniane są w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) pod adresem <https://bip.usz.edu.pl/>. BIP stanowi miejsce, w którym można znaleźć akty prawne, działania administracyjne Uniwersytetu, informacje o studiach doktoratach i habilitacjach. W zakładce studia – rekrutacja znajdują się wszystkie zarządzenia dotyczące procesu rekrutowania na studia: <https://bip.usz.edu.pl/artykuly/346/rekrutacja>, w zakładce studia dostępne są także informacje o organizacji roku akademickiego, programach studiów obowiązujących w danym roku, opłatach, domach studenckich i regulaminach: <https://bip.usz.edu.pl/artykuly/385/studia-i-ii-stopnia-i-jednolite-magisterskie>. Dodatkowo absolwenci szkół średnich chcący rozpocząć studia na Uniwersytecie Szczecińskim mogą skorzystać ze strony <https://kandydaci.usz.edu.pl/>, gdzie została omówiona cała oferta edukacyjna US, w tym kierunek archeologia.

Na stronie Katedry Archeologii US (<https://archeologia.usz.edu.pl/>) znajdują się uszczegółowione informacje na temat jej funkcjonowania, struktury i szeroko rozumianej działalności. W zakładce dla

studentów, umieszczono wszelkie niezbędne informacje dla studentów takie jak praktyki, sylabusy, program studiów, informacje o mailu zaufania, zasady polityki antymobbingowej, pisma do pobrania itp. Kolejne zakładki zawierają dane na temat szerokokorozumianej działalności naukowej i popularyzatorskiej KA oraz rekrutacji. Na stronie regularnie zamieszczane są informacje związane z najnowszymi publikacjami pracowników wraz odnośnikami, konferencjami i innymi wydarzeniami. Analogiczne informacje można znaleźć również na stronie Instytutu Historycznego, jednak ujęte w szerszej, instytutowej perspektywie: <https://his.usz.edu.pl/instytut/historia/>. Na stronie Wydziału Humanistycznego studenci otrzymują dostęp do sylabusów, listy wykładów ogólnouczelnianych, planów zajęć, organizacji roku akademickiego czy programu studiów: <https://hum.usz.edu.pl/kształcenie/plany-studiow-i-kursow-sylabusy/sylabusy-studia-i-i-ii-st/>.

Wszystkie strony działające na platformie usz.edu.pl umożliwiają swobodne przeglądanie na urządzeniach mobilnych, przy jednoczesnym dostosowaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych (przycisk zmieniający kontrast, powiększający tekst). Strony Wydziału u Uniwersytetu posiadają możliwość zadania pytania za pośrednictwem chatu.

Bardzo istotną płaszczyzną komunikacji na temat studiów są zarówno media społecznościowe Katedry, Instytutu i całego Uniwersytetu. W Instytucie Historycznym Prof. Pierre Weber odpowiada za zarządzanie mediami społecznościowymi oraz koordynuje umieszczanie treści na platformach. Instytut posiada aktywne konta na Facebooku, Instagramie, Tik Toku oraz Youtube, na których publikowane są także informacje związane z Archeologią. Warto zwrócić uwagę, że treści te mają często charakter edukacyjny, ale skierowany do odbiorcy nieprofesjonalnego jak np. cykl rozmów pt. Nos Kleopatry, Wąsy Borkowicza na temat badań naukowców z IH (zob. np. <https://www.youtube.com/watch?v=Z8uW9KU75rQ>). Dodatkowo KA posiada bardzo aktywne konto na Facebooku <https://www.facebook.com/ArcheologiaUS/> oraz Youtube <https://www.youtube.com/@katedraarcheologiiuniwersy4020>, własne konto na Facebook i Tik Tok tworzy również Koło Archeologiczne.

Członkowie Koła Naukowego oraz pracownicy biorą udział w wykładach dla szkół np. w ramach projektu Instytut Historyczny zaprasza: <https://his.usz.edu.pl/instytut-historyczny-zaprasza-spotkania-z-historia-dla-uczniow-szkol-ponadpodstawowych/>, w trakcie których zawsze odpowiadają także na pytania o warunki studiowania w IH.

Do źródeł, za pomocą których popularyzowane są treści związane z programem studiów, należy zaliczyć również kwartalnik uniwersytecki – Przegląd Uniwersytecki: <https://przeglad.usz.edu.pl/>, newsletter: <https://usz.edu.pl/newsletter-2/>, informatory dla kandydatów na studia: <https://drive.google.com/file/d/1EVYNJ6a4R0oBZUm05q8gTr9-tYbo-RFH/view>, poradnik studenta US: <https://bon.usz.edu.pl/wp-content/uploads/Poradnik-Studenta.pdf>, radio Uniwersytetu Szczecińskiego NIUS, ulotki itp.

W sytuacji, gdy zainteresowana osoba wymaga bezpośredniego kontaktu, informacje można uzyskać m.in. w: Sekcji ds. Studenckich, w trakcie dni otwartych (<https://kandydaci.usz.edu.pl/dni-otwarte/>) i dni adaptacyjnych dla studentów I roku (<https://dniadaptacyjne.usz.edu.pl/>).

Interesariuszami Katedry Archeologii w ramach Instytutu Historycznego są zróżnicowane grupy odbiorców. W ich skład włączyć należy przede wszystkim studentów i kandydatów na studia, w tym osoby z zagranicy, odbiorców zainteresowanych archeologią i przeszłością miejsc swojego zamieszkania, doktorantów, pracowników, absolwentów, pracowników instytucji zewnętrznych związanych z dziedzictwem kulturowym. Komunikacja ze studentami odbywa się bezpośrednio, poprzez strony i media społecznościowe, emaile, a także systemem e-prodziekan. Służy on przede wszystkim do bieżącego udostępniania studentom ocen z wszystkich form zajęć.

Informacje przeznaczone dla kandydatów na studia prezentowane są głównie za pośrednictwem stron internetowych, dni otwartych oraz mediów społecznościowych. Uaktualniane są one na bieżąco, zgodnie z zaleceniami Działu Promocji, a także zespołu kierunkowego. Każdorazowo wyniki rekrutacji omawiane są podczas zebrań Instytutu Historycznego i wypracowywane są zalecenia przed kolejną rekrutacją (zob. zał. 9.1.).

Z interesariuszami zewnętrznymi i osobami zainteresowanymi archeologią komunikacja rozgrywa się poprzez konferencje, odczyty, w przypadku Instytucji także oficjalną komunikację listowną.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Działania na rzecz zapewnienia oraz podnoszenia jakości kształcenia na kierunku *archeologia* na Uniwersytecie Szczecińskim są określone zgodnie z zapisami Statutu Uniwersytetu Szczecińskiego (zał. 10.1), w szczególności w §11, który ustanawia funkcjonowanie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (USZJK). Działania USZJK zostały szczegółowo ujęte w Uchwale Senatu nr 109/2020 z dnia 17 grudnia 2020 r. (zał. 10.2), natomiast jego struktura organizacyjna jest określona w Zarządzeniu Rektora nr 194/2020 z dnia 21 grudnia 2020 r. (zał. 10.3). Nadzór nad organizacją, koordynacją i monitorowaniem jakości kształcenia sprawuje Biuro Jakości Kształcenia (BJK), które od 2009 roku wspiera te procesy jako integralna część USZJK.

Zgodnie z §60 ust. 1 Statutu, wytyczne dotyczące tworzenia oraz modyfikacji programów studiów, w tym także na kierunku *archeologia*, są ustalane przez Senat Uniwersytetu Szczecińskiego. Na tej podstawie opracowano zasady projektowania i oceny programów studiów, które uwzględniają opinie interesariuszy wewnętrznych (studentów) oraz zewnętrznych (zał. 10.4, 10.4a, 10.5, 10.5a). Procesy te są realizowane zgodnie z Uchwałą nr 88/2023 Senatu US z dnia 29 czerwca 2023 r. (zał. 10.6), uzupełnioną Uchwałą nr 101/2023 z dnia 28 września 2023 r. (zał. 10.7.), które określają wymagania dla programów studiów wyższych oraz programów studiów podyplomowych.

Na poziomie kierunku *archeologia* nadzór nad dydaktyką sprawuje Dziekan Wydziału Humanistycznego, Prodziekan ds. Studenckich oraz Rada Dydaktyczna Wydziału Humanistycznego (skład Rady zał. 10.8). Odpowiedzialność za kwestie organizacyjne i realizację programu spoczywa na zastępcy dyrektora Instytutu Historycznego ds. Kształcenia oraz Zespole Kierunku Archeologia (zob. skład zespołu, zał. 10.9). Prorektor ds. Kształcenia pełni nadzór nad systemem jakości kształcenia na poziomie uniwersyteckim. Z kolei na poziomie Wydziału istotną rolę pełni Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, który wspiera i doradza przy wprowadzaniu zmian w programie studiów oraz efektach uczenia się.

Procedura tworzenia nowych kierunków studiów na Uniwersytecie Szczecińskim, w tym na kierunku *archeologia*, rozpoczyna się za zgodą prorektora ds. kształcenia. Inicjatywa może pochodzić od dyrektora instytutu, rady naukowej instytutu lub rady dydaktycznej, którzy zgłaszają propozycję do dziekana wydziału. Wniosek zawiera ogólną charakterystykę kierunku (wstępną nazwę, przyporządkowanie do dyscyplin, liczbę semestrów, liczbę punktów ECTS, proponowane specjalności oraz koncepcję kształcenia), a także uzasadnienie utworzenia kierunku i założenia programu studiów. Za opracowanie szczegółowego programu odpowiada zespół powołany przez dziekana, który współpracuje z dyrektorami instytutów zaangażowanych w prowadzenie danego kierunku, w przypadku archeologii jest to przede wszystkim Katedra Archeologii i Instytut Historyczny. Projekt programu ocenia Rada Dydaktyczna, Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniana Rada ds. Kształcenia. Opiniowanie przez samorząd studencki jest kolejnym krokiem, a po uzyskaniu pozytywnych rekomendacji prorektor ds. kształcenia przedstawia wniosek Senatowi Uniwersytetu Szczecińskiego w celu uchwalenia programu (zob. zał. 10.6).

Zgodnie z §31 uchwały nr 88/2023 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 czerwca 2023 roku programy studiów na Wydziale Humanistycznym są poddawane regularnej ocenie i ulepszaniu, co obejmuje proponowanie i wprowadzanie niezbędnych zmian (zob. zał. 10.10 - Karta oceny kierunku). Wprowadzenie modyfikacji oparte jest na analizach, które uwzględniają m.in. ankiety studenckie, monitorowanie losów absolwentów oraz potrzeby rynku pracy, zgłaszane przez otoczenie społeczno-gospodarcze. Zespół danego kierunku, dyrektor instytutu lub rada dydaktyczna mogą wnioskować do dziekana o wprowadzenie zmian w programie studiów. Projekt zmian wprowadzany jest przez zespół kierunku do systemu informatycznego. W przypadku zmian dotyczących formy zajęć lub liczby godzin projekt jest przedstawiany radzie dydaktycznej przez dziekana wydziału. Wówczas rada dydaktyczna ocenia zakres proponowanych zmian i ich zasadność. Natomiast wszelkie zmiany merytoryczne wymagają zatwierdzenia przez Senat Uniwersytetu Szczecińskiego, przy czym uchwała musi być podjęta najpóźniej w lutym, przed planowanym rokiem akademickim.

W Uniwersytecie Szczecińskim obowiązuje Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK) (zał. 10.2), wdrożony uchwałą nr 109/2020 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z 17 grudnia 2020 roku, zorganizowany zgodnie z zarządzeniem Rektora nr 194/2020 z 21 grudnia 2020 roku. System ten obejmuje wszystkie kierunki studiów na poziomie I, II oraz studiów doktoranckich, podyplomowych i innych form kształcenia, z celem ciągłego podnoszenia jakości kształcenia, zgodnie z przyjętymi procedurami. Funkcjonowanie USZJK jest ściśle związane z misją Uniwersytetu, w szczególności z celem strategicznym 2 „Wysoka jakość kształcenia”. W ramach realizacji tego celu systematycznie przeglądane i ulepszone są programy studiów, ocena przebiegu procesu kształcenia, warunki rekrutacji oraz kariery absolwentów, a także uwzględniane są opinie pracodawców. W system ten wpisane są narzędzia takie jak ankiety studenckie, protokoły wizytacji dydaktycznych, raporty z konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, samooceny kierunków oraz roczne sprawozdania zespołów kierunkowych.

USZJK na Wydziale Humanistycznym realizowany jest w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK), przyjętego uchwałą Rady Dydaktycznej Wydziału Humanistycznego nr 18/VII/2021 z dnia 25 lutego 2021 roku, który wprowadzony został zarządzeniem dziekana nr 11/2021 z dnia 26 lutego 2021 roku (zał. 10.11.). Dokumentacja i zasady funkcjonowania WSZJK są stale dostępne na stronie internetowej wydziału (<https://hum.usz.edu.pl/ksztalcenie/wewnetrzny-system-zapewnienia-jakosci-ksztalcenia/>).

Na Wydziale Humanistycznym kluczowym celem WSZJK jest zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, uwzględniając wszystkie poziomy i rodzaje studiów. System funkcjonuje ciągle i systematycznie, kładąc nacisk na planowanie, monitorowanie oraz ocenę procesów dydaktycznych. Dzięki wsparciu innowacyjnych metod nauczania oraz analizie karier zawodowych absolwentów, WSZJK umożliwia skuteczne realizowanie efektów uczenia się. System stymuluje rozwój potencjału dydaktycznego wydziału poprzez systematyczne uwzględnianie opinii interesariuszy, budowanie kultury jakości akademickiej oraz wdrażanie ulepszeń w programach kształcenia. Struktura WSZJK na Wydziale Humanistycznym obejmuje zespół problemowy ds. jakości i programów studiów, który został powołany przez dziekana zgodnie z §88, ust. 3, pkt. 14 Statutu Uniwersytetu Szczecińskiego (10.1). Zespół ten współpracuje z koordynatorami i zespołami poszczególnych kierunków prowadzonych na wydziale, a działania i odpowiedzialność każdej jednostki są określone w harmonogramie działań systemu. System WSZJK działa na rzecz stałego doskonalenia organizacji i warunków procesów kształcenia, tworzenia mechanizmów zarządzania i monitorowania jakości oraz zwiększania atrakcyjności i konkurencyjności Wydziału Humanistycznego i Uniwersytetu Szczecińskiego.

Za funkcjonowanie WSZJK odpowiada dziekan wydziału, wspierany przez prodziekana ds. studenckich, który dba o sprawny przebieg procesu dydaktycznego oraz jakość obsługi studenckiej. W ramach zespołu kierunkowego, do którego należy od 6 osób, w tym przewodniczący (koordynator kierunku) i przedstawiciel studentów, sprawowany jest nadzór merytoryczny nad realizacją i aktualizacją programów studiów.

Podstawowe zadania Zespołu Kierunku w zakresie zapewniania jakości kształcenia obejmują:

1. Okresowy przegląd i weryfikację programów studiów:
  - a. dobór odpowiednich zajęć oraz form dydaktycznych, które umożliwiają osiągnięcie założonych efektów uczenia się.
  - b. Zapewnienie zgodności efektów uczenia się przypisanych poszczególnym zajęciom z efektami dla kierunku.
  - c. Analizę treści programowych zajęć pod kątem realizacji zamierzonych efektów uczenia się.
  - d. Zatwierdzanie kart przedmiotów (sylabusów) dla zajęć prowadzonych w ramach kierunku.
  - e. Modyfikacje programu studiów wynikające z aktualizacji przepisów oraz potrzeb doskonalenia procesu kształcenia z uwzględnieniem wyników ankiet studenckich oceniających pracę dydaktyczną wykładowców.
  - f. Spotkania z interesariuszami zewnętrznymi w celu bieżącej aktualizacji programu i wprowadzania zmian uwzględniających potrzeby rynku pracy.
2. Ustalanie zasad dotyczących procesu dyplomowania oraz zatwierdzanie tematów prac dyplomowych.

3. Formułowanie zaleceń dla nauczycieli akademickich w oparciu o wyniki przeglądów programowych.
4. Okresowa ocena warunków realizacji kształcenia na kierunku oraz propozycje usprawnień.
5. Monitorowanie jakości kształcenia, obejmujące:
  - a. ocenę osiągalności efektów uczenia się oraz jakość prac dyplomowych
  - b. przegląd i ocena programów nauczania, dydaktyki, praktyk.
6. Współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym,
7. Monitorowanie jakości infrastruktury dydaktycznej i dostępności zasobów, takich jak biblioteki.
8. Efektywność organizacji i zarządzania informacją dotyczącą procesu dydaktycznego.
9. Analiza wyników ankiet studenckich dotyczących oceny kierunku studiów.
10. Przygotowanie rocznego sprawozdania działalności Zespołu wraz z kartą samooceny kierunku, przedkładane dziekanowi i uczelnianemu zespołowi ds. jakości.

Aby zapewnić wysoki poziom kształcenia, nauczyciele akademicy uczestniczą również w szkoleniach np. z metod kształcenia na odległość, sztucznej inteligencji w edukacji.

Każdego roku zespół weryfikuje aktualność informacji o ofercie edukacyjnej na kierunku, publikowanej zarówno w informatorze dla kandydatów, jak i na stronie internetowej poświęconej rekrutacji: <https://kandydaci.usz.edu.pl/>. Zespół angażuje się także w działania promujące kształcenie na kierunku archeologia, współorganizując wydarzenia popularnonaukowe skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, takie jak cykle wykładów „Instytut Historyczny zaprasza... Spotkania z historią dla uczniów szkół ponadpodstawowych”.

Monitorowanie ścieżek zawodowych absolwentów odbywa się przez Akademickie Biuro Karier, które realizuje ankietowe badania. Ankietowanie odbywa się cyklicznie – po 6 miesiącach oraz 3 i 5 latach od ukończenia studiów: <https://abk.usz.edu.pl/zadania-abk-us/>.

Władze Wydziału Humanistycznego stale monitorują stan infrastruktury dydaktycznej, dbając o jej dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także nadzorują liczebność grup studenckich oraz organizację zajęć. Działania obejmują również zapewnienie studentom dostępu do pełnej informacji o procesie kształcenia, w tym do regulaminów (np. regulamin studiów, regulamin pomocy materialnej), programów studiów, wymagań egzaminacyjnych oraz pomocy dydaktycznych. Systemowe działania wspierają także sprawną obsługę administracyjną procesu dydaktycznego.

Istotnym elementem są także opinie potencjalnych pracodawców, którzy oceniają zgodność programu studiów z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Jednostka w kształtowaniu koncepcji kształcenia uwzględnia potrzeby rynku pracy wyrażane przez praktyków, będących członkami grupy interesariuszy zewnętrznych. Poglądy zewnętrznych interesariuszy, w tym przedstawicieli środowisk muzealnych i związanych z ochroną zabytków, branżowych (np. SNAP), oraz instytucji, które przyjmują absolwentów do pracy, są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu studiów (zob. zał. 10.4., 10.4a). Najlepszym przykładem takiej współpracy jest przygotowanie i wdrożenie nowego programu studiów I i II stopnia w roku 2020/21.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <p>1) Młoda dynamiczna i zaangażowana kadra biorąca udział w licznych projektach, w tym międzynarodowych, Kadra podąża za studentami,</p> <p>2) Prace związane z udoskonalaniem programu studiów, w które zaangażowani są studenci oraz otoczenie społeczne, a także jego nowatorski charakter (archeologia śmierci), oraz nauka praktyczna (cyfrowe metody analityczne w badaniach krajobrazów, laboratorium metodyki badań)</p> <p>3) Współpraca środowiska archeologicznego z Województwem Zachodniopomorskim z Katedrą Archeologii, w tym ścisła współpraca z Muzeum Narodowym w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie, SNAPem i IAiE PAN co pozwala prowadzić zajęcia poza budynkiem uniwersytetu w kontakcie z materiałem zabytkowym, wspólne projekty naukowe oraz zapewnia studentom wejście w lokalne środowisko archeologiczne,</p> <p>4) Rozwój Uniwersytetu Szczecińskiego i zmiany mające doprowadzić Uniwersytet Szczeciński do statusu uczelni badawczej,</p> <p>5) Coraz większa atrakcyjność Szczecina jako miasta studenckiego, w tym miasta dla studentów z Niemiec i Skandynawii.</p>	<p>Słabe strony</p> <p>1) Niedostateczna liczba pracowników, choć gwarantuje realizację programu, powoduje przeciążenie oraz utrudniony system organizacji zastępstw w sytuacjach nagłych, a także nie pozwala kierownikowi przekształcić się w samodzielną dyscyplinę, co ogranicza możliwości dalszego rozwoju,</p> <p>2) Zbyt mała liczba obron prac licencjackich w terminie,</p> <p>3) Z powodu niedostatecznej liczby pracowników nadmierne zadania administracyjnymi na polu naukowym i dydaktycznym,</p> <p>4) Specyfika kształcenia na poziomie szkoły średniej. W efekcie młodzi ludzie nie potrafią się uczyć w inny niż faktograficzny, pamięciowy sposób i tę wiedzę dopiero zdobywają na studiach,</p> <p>5) Peryferyjny charakter kampusu akademickiego.</p>
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <p>1) Położenie pozwalające na rozwijanie inicjatyw transgranicznych oraz pozyskiwanie na nie funduszy np. Interreg,</p> <p>2) Wzrost zapotrzebowania na rynku pracy na absolwentów posiadających kompetencje, które można zdobyć na studiach archeologicznych nie tylko w obszarze archeologii, ale również teledetekcji itp.</p> <p>3) Kontakty z instytucjami prowadzącymi badania archeologiczne,</p>	<p>Zagrożenia</p> <p>1) Niż demograficzny, powodujący z jednej strony odpływ studentów do większych ośrodków, z drugiej również mniejszą liczbę absolwentów szkół średnich,</p> <p>2) Zróżnicowany poziom wiedzy i umiejętności rekrutowanych studentów oraz obciążenie młodych ludzi choćby pracą, powodujące trudności z napisaniem pracy licencjackiej oraz rekrutacją na studia uzupełniające,</p> <p>3) Zbyt małe nakłady na infrastrukturę taką jak sprzęt, czy też niezbędna literatura, a</p>

<p>4) Rozwój Szczecina jako miasta transgranicznego przyjaznego studentom, biznesowi itp.</p> <p>5) Coraz większe znaczenie studiów nad lokalnym dziedzictwem kulturowym. Rozwój świadomości wśród ludzi o konieczności jego ochrony, zapotrzebowanie na inicjatywy popularnonaukowe.</p>	<p>także przygotowanie specjalistycznych pomieszczeń do pracy analitycznej</p> <p>4) Częste zmiany w prawie mające wpływ na pracę naukową i dydaktyczną oraz kadrową,</p> <p>5) Coraz mniejsze zainteresowanie młodych ludzi pracą naukową wynikające z niskiego wynagrodzenia oraz dużych nakładów pracy.</p>
---	--

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia .....

(miejsowość)

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku^[1]

Poziom studiów	Rok studiów w	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2021/2022	Bieżący rok akademicki 2024/2025
I stopnia	I	17	20
	II	7	14
	III	7	12
	IV	-	-
II stopnia	I	0	0
	II	4	8
Razem:		35	54

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2023	14	5
	2022	12	2
	2021	6	0
II stopnia	2023	0	0

	2022	6	0
	2021	10	1
Razem:		48	8

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku Archeologia I stopień

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
	I stopień
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów/ 180 pkt ECTS
łącna liczba godzin zajęć	2032
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	98,84
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	140
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	7
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	7 tygodni
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60h
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łącna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łącna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2032/81

Tabela 4a. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku Archeologia, II stopień

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
	II stopień
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/ 120 pkt ECTS
łącna liczba godzin zajęć	1044
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	67,64
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	95
łącna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	46
łącna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	5 (terenowe)+4 (muzealno-konserwatorskie)
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	3 (terenowe)+2 (muzealno-konserwatorskie)
W przypadku stacjonarnych studiów drugiego stopnia liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	0 h
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łącna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łącna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1044/ 113

Tabela 5a. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie archeologia na studiach I stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
antropologia fizyczna	wykład, ćwiczenia	60	4
archeologia epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	wykład, ćwiczenia	60	5
archeologia okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich	wykład, ćwiczenia	60	5
archeologia paleolitu i mezolitu	wykład, ćwiczenia	60	6
archeologia późnego średniowiecza i czasów nowożytnych	wykład, ćwiczenia	60	4
archeologia sadowa	wykład	25	2
archeologia wczesnego średniowiecza	wykład, ćwiczenia	60	5
cyfrowe metody analiz w badaniach krajobrazów archeologicznych: archeologia lotnicza i modelowanie SfM	ćwiczenia	26	2
cyfrowe metody analiz w badaniach krajobrazów archeologicznych: lotnicze skanowanie laserowe i integracja danych	ćwiczenia	26	2
elementy statystyki	ćwiczenia	30	2
metodyka badań archeologicznych	wykład, ćwiczenia, laboratorium	60	6
numizmatyka	konwersatorium	20	2
podstawy metodologiczne archeologii	ćwiczenia	26	2

praktyki 7	praktyki	7 tygodni	7
Przedmiot do wyboru w języku obcym [moduł] (przedmiot do wyboru w języku obcym)	wykład	60	5
śmierć w kulturze - pradzieje	ćwiczenia	29	2
śmierć w kulturze - średniowiecze- nowożytność	ćwiczenia	30	2
techniki dokumentacji rysunkowej	ćwiczenia	30	2
Technologia informatyczna i wprowadzenie do Systemów Informacji Geograficznej w archeologii	ćwiczenia	26	2
Wstęp do archeologii	wykład, ćwiczenia	60	6
Wstęp do badań nad śmiercią	wykład	25	3
Wstęp do ekologii człowieka	wykład	15	1
Wstęp do nauk o środowisku	wykład, ćwiczenia	22	5
Wykład ogólnouczelniany [moduł] (przedmiot do wyboru)	wykład	30	2
Zajęcia terenowe	zajęcia terenowe	140	12
Zarys archeologii ziem polskich	wykład	25	2
Źródłoznawstwo epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	ćwiczenia	15	2

Źródłoznawstwo neolitu	ćwiczenia	15	2
Źródłoznawstwo okresu lateńskiego i wpływów rzymskich	ćwiczenia	30	2
Źródłoznawstwo paleolitu i mezolitu	ćwiczenia	15	2
Źródłoznawstwo późnego średniowiecza i czasów nowożytnych	ćwiczenia	30	2
Źródłoznawstwo wczesnego średniowiecza	ćwiczenia	30	2
Razem:		1200 + 7 tygodni praktyk	109

Tabela 6b. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie archeologia na studiach II stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Aktualne problemy badawcze: archeologia Bliskiego Wschodu	wykład	30	3
Aktualne problemy badawcze: archeologia epoki brązu i początków epoki żelaza	wykład	30	3
Aktualne problemy badawcze: archeologia wczesnego średniowiecza	wykład, ćwiczenia	45	3
Aktualne problemy badawcze: epoka kamienia	wykład	30	3
archeologia Bałtyku - badania podwodne i krajobrazy zatopione	wykład	30	2

Archeologia Europy Północnej w dobie Hanzy	wykład, ćwiczenia	60	5
Archeologia miejsc pamięci	wykład	15	2
Archeologia społeczna	wykład, ćwiczenia	60	7
Archeologia współczesności	ćwiczenia	30	2
Archeoturystyka	wykład, ćwiczenia	60	5
Current problems in European Iron Age archaeology	wykład	30	3
Człowiek a środowisko	ćwiczenia	15	2
Dziedzictwo archeologiczne Pomorza Zachodniego	ćwiczenia	30	2
laboratorium archeologiczne	ćwiczenia	30	3
Metody i techniki prospekcji podwodnej	wykład	30	3
Podstawy prawne ochrony zabytków	ćwiczenia	30	3
Promocja dziedzictwa archeologicznego	wykład, ćwiczenia	30	4
Przedmiot do wyboru w języku obcym [moduł] (przedmiot do wyboru w języku obcym)	wykład	30	2
Przeszłość w interpretacjach archeologicznych	konwersatorium	30	3
Seminarium dyplomowe	wykład, ćwiczenia	120	32

Zaawansowane metody badań bioarcheologicznych	wykład	30	2
Zarządzanie dziedzictwem archeologicznym w Unii Europejskiej	wykład, ćwiczenia	45	4
Razem:		840	101

Tabela 5. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Język obcy	Lektorat (30 h)	3	stacjonarne	Niemiecki	1
				Angielski	12
				Hiszpański	1
Język obcy	Lektorat (30 h)	4	stacjonarne	Niemiecki	1
				Angielski	1
				Hiszpański	12
Język obcy	Lektorat (30 h)	5	stacjonarne	Hiszpański	3
				Francuski	1
				Angielski	3
Język obcy	Lektorat (30 h)	6	stacjonarne	Hiszpański	3
				Francuski	1

				Angielski	3
Wykład do wyboru	Wykład (30 h)	4	stacjonarne	Angielski	14
Wykład do wyboru	Wykład (30 h)	6	stacjonarne	Angielski	7

Tabela 5a. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych na Archeologii II stopień

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Język obcy	Lektorat (30 h)	3	stacjonarne	angielski	7
Przedmiot w j. obcym do wyboru – blok do wyboru	Wykład (30 h)	4	stacjonarne	angielski	7
Current problems in European Iron Age Archaeology	Wykład (30 h)	2	Stacjonarne	angielski	7

{Logo uczelni}